

**Kohaliku omaalgatuse programmi
edulood maakondades**

Siseministeerium

enterprise estonia
ettevõtluse arendamise sihtasutus

**Väikesed veed
teevad suure jõe**

Väikesed veed teevad suure jõe

**Kohaliku omaalgatuse programmi
edulood maakondades**

2006

Sisukord

Sissejuhatus	5
Kohaliku omaalgatuse programmist lähemalt	6
Programmi eesmärk.....	6
Kohaliku omaalgatuse programmi abikõlbulikud tegevused	6
Mida tasub kohaliku omaalgatuse programmi projektitaotluste kirjutamisel tähele panna	7
2000.–2005. aastal toetatud projektide statistilised andmed	8
Edulood:	
Harjumaa	9
Metsanurme ja Üksnurme külade uus arengutee	9
Rahula küla – probleemi lahendamine ärgitas külaelu	10
Hiiumaa	13
Emmaste valla külaarendusseltsi külaelu kihama	13
Kaigutsis taastatakse vanu traditsioone ja luuakse uusi	14
Ida-Virumaa	17
Kaasikaia ja Kaasikvälja külade sprodilembus	17
Vadi küla – kooskäämiskohast kogukonnateenuseni	19
Jõgevamaa	21
Kamari – tagasihoidlikust külast Aasta Külaks!	21
Tapiku – elujõudu koguv küla	23
Järvamaa	25
Karjaküla – oma olemine	25
Öötle mõis – küladele oma kooskäämise koht.....	26
Läänemaa	28
Ridala ülevalla projektid seovad külasid	28
Rõude küla puhkepessa punumine	30
Lääne-Virumaa	32
Palasi küla elab tulevikule	32
Miila küla - välisilme muutmine on küla jaoks oluline	34

Pärnumaa	36
Soometsa küla – edukad ja töökad!.....	36
Tõhela küla kogukonnakool.....	38
Põlvamaa	40
Kanepi Noorte Tantsustuudio.....	40
Tilleoru Kantsimägi.....	42
Raplamaa	44
Pirgu küla viidad.....	44
Sulu küla - avatud uutele ideedele	45
Saaremaa	47
Üheksa pärimuslaagrit rahvatraditsioonide säilitamiseks	47
Kavandi Kandi Selts – heategevus ja.....	48
isemajandamine käsikäes	
Tartumaa	50
Vorbuse küla – Tootsist mõisavalitsejaks	50
Valguta küla – üks uitmõte viis ülevallalise traditsioonini	52
Viljandimaa	53
Sudiste küla – eluväärtus põlvest põlve	53
Supsi ja Seruküla külaselts – algaja unistused	55
Võrumaa	57
Rõuge Noorteklubi filmistuudio.....	57
Luhamaa küla - väikesed veed teevad suure jõe.....	59
Valgamaa	61
Vana-Otepää küla on saanud hoo sisse	61
Palupera küla P-rühm.....	62
Kasutatud materjalid	64
Kontaktid (Maakondlikud arenduskeskused,	64
maavalitsused, Liikumine Kodukant,	
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus)	

Sissejuhatus

Kodanikualgatusest ja inimeste osalusest kohaliku elu korraldamisel sõltub Eesti riigi edukus toimivas ühiskonnas.

Maapiirkondade mittetulundusühendustele suunatud kohaliku omaalgatuse programm oma väikese toetustega edendab nn rohujuuretasandi omaalgatust ja annab taotlejale esmase kogemuse projekte koostada ja ellu viia. Ühtlasi valmistab programm taotlejaid ette mahukamate projektidega tegelemise tarvis.

Arvestades kohaliku omaalgatuse tähtsust ja kodanikuühenduste rolli nii kohalikus kui ka regionaalses arengus tervikuna, käivitati 1996. aastal ühena kuuest regionaalarengu programmist külaliikumise toetamise programm, mis 2000. aastal jätkus kohaliku omaalgatuse programmi nime all.

Programmi eesmärk oli ja on tugevdada kodanikualgatust ja koostööd kohalikul tasandil, et tõsta kodanike aktiivsust ja vastutust kohaliku elu arendamisel.

Aastatel 2001-2005 on selle programmi raames toetatud üle 3000 projekti 27 miljoni krooni ulatuses.

2005. aastal toetati üle Eesti 651 projekti 7 215 390 krooni ulatuses. Toetatud projektide abil valmis 50 erinevat trükist, viidi läbi 236 mitmesugust üritust, 182 projekti raames remonditi külade kooskämiskohti ning soetati seltsitegevuseks vajalikke vahendeid ja materjale. Projektide elluviimises osales üle kuue tuhande inimese ja neist sai kasu üle 78 tuhande inimese.

2006. aastal on kohaliku omaalgatuse programmi maht 12 miljonit krooni.

Pean seda programmi väga oluliseks ja seetõttu tegin ettepaneku summat kahekordistada. Aastal 2007 saame inimeste kohalikku omaalgatust motiveerida märksa suuremalt – programmi maht on 24 miljonit krooni.

Käesolev trükis tutvustab lähemalt kohaliku omaalgatuse programmi eesmärke ja taotlemise tingimusi ning edulugusid 15 maakonnast.

Jaan Õunapuu
regionaalminister

Kohaliku omaalgatuse programmist lähemalt

Kohaliku omaalgatuse programm on Eesti riigi eelarvest rahastatav regionaalne arengu programm. Programmi aluseks on regionaalministri poolt kinnitatud programmdokument ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kinnitatud kohaliku omaalgatuse programmile eraldatud vahenditest finantseerimise taotlemise ja menetlemise kord.

Programmi eesmärk

Kohaliku omaalgatuse programmi eesmärk on kogukonna kaasamise ja tugevdamise abil edendada kohalikku arengut ja piirkondade konkurentsivõime kasvu. Programmi valdkonnad on koolitada kogukonnaliikmeid ja kavandada kohalikku arengut, väärtustada kohalikku ajaloopärandit ja traditsioone ning parandada kohalikku elukeskkonda.

Kohaliku omaalgatuse programmi abikõlblikud tegevused

Kogukonnaliikmete koolitamise ja kohaliku arengu kavandamise valdkonnas:

- kohaliku arengu ja omaalgatuse alaste koolituste ja infopäevade korraldamine,
- kohalikku arengut ja omaalgatust käsitlevate materjalide trükkimine,
- küla(de) arengukava koostamine,
- kohalikku arengut ja omaalgatust käsitlevate analüüside ja uuringute läbiviimine.

Kohaliku ajaloopärandi ja traditsioonide väärtustamise valdkonnas:

- kodu-uurimuslike materjalide koostamine ja trükkimine,
- ajaloolise või kultuurilise tähtsusega sündmuste ja paikade ning nendega seotud tähtpäevade tähistamine,
- kohalikul kultuuri- ja ajaloopärandil põhinevate ürituste korraldamine.

Kohaliku elukeskkonna parandamise valdkonnas:

- heakorradööd,
- avalikuks kasutuseks mõeldud objektide rajamine ja korrastamine (küla spordiplatsid, kokkutulekukohad),
- avalikuks kasutuseks mõeldud ehitiste või nende osade hooldusremont,
- kohalikku majanduslikku aktiivsust ja tööhõivet stimuleerivad tegevused,
- mittetulundusühenduse tegevuseks ja ühistevõimeks vajalike

materjalide ja vahendite muretsemine. Investeering peab olema põhjendatud ja tegevustega seotud.

Programmi tingimuste kohta loe lähemalt: www.eas.ee või pöördu lähimasse maavalitsusse, maakondlikku arenduskeskusse või Kodukandi kontaktisiku poole. Kontaktandmed leiad trükise lõpust.

Mida tasub kohaliku omaalgatuse programmi projektitaotluse kirjutamisel tähele panna

1. Projekti nimi peaks seostuma projekti sisuga.
2. Kindlasti tuleb täita kõik taotlusvormi lahtrid.
3. Projekti alguskuupäeva määramisel tasub arvestada, et eraldatava toetuse kasutamine on lubatud alles alates toetuslepingu sõlmimise kuupäevast või juhul kui see on hilisem, siis projekti taotluses märgitud projekti alguskuupäevast (planeeritav algus).
4. Toetust on võimalik kasutada maksimaalselt 12 kuu jooksul alates projekti alguskuupäevast.
5. Projekti lõppkuupäeva määramisel tasub arvestada, et pikema projekti läbiviimisel on kasulik arvestada ajavaru puhuks, kui mõned tegevused peaksid mingitel ettenägematutel põhjustel (halvad ilmastikuolud, puhkusteaeg jne.) edasi lükkuma. Ajavaru võiks olla kuu või isegi enam.
6. Projekti lõpparuanne esitatakse kuu aja jooksul pärast projekti lõppemist. Projekti võib alati enne määratud tähtaega kiiremini lõpule viia ja aruande esitada. Projekti tegevuste ajaline nihkumine võib teostajale kaasa tuua lisakulutusi.
7. Tööde ajagraafiku planeerimisel tuleb arvestada ajaperioodide iseärasustega, näiteks kui töö langeb aastavahetusele vms.
8. Arengukavade koolituse läbiviimise aeg peab olema piisavalt pikk, et külaliidrid jõuaksid kohapeal külakoosolekuid paremini ette valmistada ja et arengukavade koostamise aruteludel saaks osaleda rohkem külaelanikke. Arengukavade koostamise protsess on küllalt mahukas ning kõik osalevad selles vabatahtliku tööna oma põhitöö ja pereelu kõrvalt.
9. Projekti täielikul teostamisel kasutada ühte isikut, kes vastutab algusest lõpuni.
10. Tuleb arvestada ajapuudusega, mida on kõikjal ja igapähe. Tähelepanelikkus tuleb ainult kasuks, vastasel juhul tekivad vead, mida kas saab või ei saa parandada. Firmade pakutavad materjalid/asjad/tööd tuleb hoolikalt järele uurida (küside neilt, kes sellega kokku on puutunud), sest kunagi ei tea ette, milles või kelles hiljem pettuma peab.
11. Esimest korda projektipõhiselt tegutsevatel seltsidel ja seltsingutel tuleb sageli ette nn ettenägematuid olukordi. Sellisel juhul tuleb projektijuhile hea nõuga abiks olla.

HARJUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Suurenenud on kohalike inimeste kaasamine ja osalemine üritustel. Tänu konkreetsetele tulemustele on taastumas usk ja huvi kohaliku elu arengusse. Külarahvale on saanud arusaadavaks projektide esitamise vajadus ja täideviimise võimalikkus. Juurde on tulnud uusi taotlejaid.

Metsanurme ja Üksnurme külade uus arengutee

Metsanurme ja Üksnurme külad asuvad Saku vallas. Külade ühistegevus sai alguse 1996. aastal. Külavanemate koolituse saanud külavanema eestvõtul moodustasime 1997. aastal MTÜ Metsanurme ja Üksnurme külad. Kohaliku omaalgatuse programmi projektide kirjutamine algas 1998. aastal. Esmalt andsime välja külade ajaloo kogumiku, edasi koostasime külade arengukava ja planeerisime külade välisilmet paremaks muuta.

Kohaliku omaalgatuse programmi projektide toel koostasime külade matkaradade kaardi ning alustasime loodusõppe ja matkaradade korrastusega.

Külade suurim ettevõtmine on olnud Metsanurme küla keskmesse külakiige, kontserdi-, teatri- ja sportmängude platsi rajamine. Eesmärk oli rajada 2003. aasta suveks plats külade suvemängude jaoks.

2000.–2005. aastal toetatud projektide statistilised andmed

	2000*		2001*		2002*		2003		2004		2005	
	tk	summa	tk	summa	tk	summa	tk	summa	tk	summa	tk	summa
Harjumaa	26	214000	46	438800	42	386901	62	672393	44	705448	56	1008509
Hiiumaa	38	81150	26	167200	36	165835	44	217625	14	189900	23	180900
Ida-Virumaa	28	136000	45	263800	35	270190	59	293400	18	336498	32	436000
Jõgevamaa	26	148400	44	295471	33	310849	44	301480	39	380000	40	447700
Järvamaa	29	131850	32	276200	20	263119	32	304019	22	459018	18	297296
Läänemaa	36	110000	39	296796	30	202619	53	290696	20	317481	27	302200
Lääne-Virumaa	33	186980	45	353410	29	360028	44	426273	30	483172	33	572467
Põlvamaa	55	135000	68	284200	56	284565	54	294838	28	235000	54	488620
Pärnumaa	39	194400	84	365200	68	365200	73	384146	43	483000	65	560481
Raplamaa	31	138000	34	273400	28	273400	44	342000	29	363000	45	404200
Saaremaa	54	126500	69	269300	58	266800	68	294600	41	353000	44	359600
Tartumaa	34	196350	62	410920	45	404939	65	432900	44	496258	64	710600
Valgamaa	32	115500	27	220900	21	218400	30	276141	26	290000	35	382712
Viljandimaa	74	184700	74	328700	74	329970	91	365750	40	426690	64	656227
Võrumaa	44	141000	44	282948	50	300272	43	306159	41	321723	64	427878
Kokku	579	2239830	739	4527245	625	4403087	806	5202420	479	5840188	651	7215390

* Info ainult maakondlike projektide kohta

MTÜ Metsanurme liikmete ja kohalike elanike ning paikkonna külaliste ühisürituste korraldamise kohana on külakeskus end juba tõestanud ja edaspidi kompleksi kasutamine kindlasti suureneb.

Projekt: Üksnurme ja Metsanurme külade ajalugu

Projekti läbiviimise aeg: 2001–2002

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 10 000 krooni.

Projekti eesmärk: koguda ja jäädvustada Metsanurme ja Üksnurme külade ajalugu.

Projekti tulemus:

Peeter Leidma: „Küla praegune aktiivne tegevus sai hoo sisse just selle projekti läbiviimisega. Küla ajalugu ja mälestusi kogudes tekkis kogukonnas selline hea ühtehoidev tunne. See oli meie küla lugu ja pani inimesed mõtlema oma kodukoha, oma olemise väärtuste üle. Palju neid külasid Eestis on, kes ise oma ajalugu koondavad, seda ei tea, aga meile oli selle projekti väärtus kõige suurem.”

Tagantjärele tarkus

Välitingimustes ja avalikus kasutuses olevate objektide nagu külakiige ja spordiinventari rajamisel peab arvestama piisava tugevusvaru ja ilmastikukindlusega. Murukatttega võrkpalliplatside rajamisel on mõttekas neid rajada rohkem kui üks, et intensiivse kasutamise korral tagada muru kasvuvõime.

Toivo-Enn Annuk

MTÜ Metsanurme ja Üksnurme külad juhatuse liige
GSM 5648 3468
metsanurme@hotmail.ee

Rahula küla – probleemi lahendamine ärgitas külaelu

Rahula küla asub Harjumaal, Saku valla piiril. Külas on kokku 40 majapidamist ehk suitsu ning registreeritud elanikke on 109. Rahula on niinimetatud hajaasula ja teatud mõttes sai see ka saatuslikuks, sest seetõttu sobis küla suurepäraselt kohaks, kuhu taheti rajada uus prügila. Et asi oli loo autorile vastukarva, tuli tegutsema hakata ja külaelanike uste taga käia, et rahvas kokku saada ja asja üle arutada. Prügila oma külas ei meeldi ju kellelegi, aga oli vaja inimest, kes hakkaks organiseerima, et rahvas algatusseks kokku tuleks.

MTÜ Rahula külaseltsi asutamine sai alguse negatiivsest tõukest – kõigepealt on vaja lahendada suuremad probleemid,

mis on seotud külla kavandatava prügilaga, teede korrashoiuga, külakeskuse rajamisega ja küla üldise ilme parandamisega. Selleks on selts koostöös vallaga korraldanud küla heakorrapäevi ja teinud koristustalguid. Oleme kirjutanud esimesed projektid kohaliku omaalgatuse programmile, mille raames on külla jõudnud traadita internetiühendus. Kahjuks ei ole Internet meil küll veel kõigile kättesaadav, aga selle nimel tegutseme edasi.

Külaseltsil on omapoolse mitterahalise panusega osalus partnerina AS Kiirkandur algatatud projektis „Loode-Eesti ehituslike kivijäätmete töötlemine ja taaskasutus”, kus lammutatakse ja purustatakse külas juba mitu aastat kurvalt ja koledana seisev vana ja põlenud küün.

Sel aastal osales Rahula külarahvas seltsi eestvedamisel esimest korda ka Saku valla külade päeval, kus tuldi väarikale kolmandale kohale.

Projekt: „Jõuluvalgus”

Projekti toimumise aeg: detsember 2005.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 1000 krooni.

Eesmärk: taastada vanu traditsioone ja elavdada külaelu.

Tulemus: Projekti mõte oli korraldada naaberküla rahvaga tutvumisüritus, samuti tuua inimesed oma igapäevatoimetustest välja. Kutsusime kahe küla rahva külade piirile ja läksime koos talvisesse metsa. Öhtuhämaruses, küünlavalgel arutasime siis koos maailma asju. Projekti eesmärk oli inimeste vahel just meeolelu luua ja külaseltsile emotsionaalset tugevust anda.

Tagantjärele tarkus

Lõpetuseks võin Rahula külaseltsi liikmena öelda, et kui kõik ei lähe nii nagu plaanitud või kipub untsu minema, siis ei maksa kohe meelt heita, vaid oluline on ikka edasi tegutseda. Iga algus on raske ja tagasilööke tuleb alati, aga lootus on, et edaspidi läheb ikka kergemaks.

Per aspera ad astra – läbi raskuste tähtede poole.

Tulevikuplaanid

Mis puutub aga tulevikku, siis on Rahula külaseltsil kavas hakata korraldama traditsioonilist oma küla päeva. Kõigepealt on vaja ette valmistada plats, kus saab korraldada ühisüritusi. Järgmisel kevadel on plaanis projekti alusel külaplatsi jaoks ka natuke vahendeid taotleda, hetkel käivad läbirääkimised külakiige suhtes. Ideid on veelgi, oleks ainult aega ja inimesi, kes selle kõik ellu viiksid.

Aigar Pruul

Rahula külanõu
GSM 5332 7127

HIUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Tegu on ainukese riikliku programmiga, mis on jõukohane (just omafinantseeringu osas) väikestele külaseltsidele ja seltsingutele, kellel suuresti maaelu elavdamine püsibki. Tänu sellel programmile on jõudu kogunud Kodukandi tegevus ja praeguseks võib öelda, et ka noored on leidnud tee Kodukandi tegemiste juurde. Hea kodanikualgatuse näide on Kaigutsi külaseltsi aktivistid, kes on puhunud külaelule hinge sisse, rajades ühiste jõududega oma külaplatsi. Samuti on hea meel Emmaste näiteringist, kus ühiselt teatrit tehakse omamoodi külarahva vaimust.

Emmaste valla külaarendusselts pani külalelu kihama

Emmaste vald hõlmab Hiiumaa lõuna- ja edelaosa, pindala on 197 km². Maakonnakeskusest Kärdlast on vald 40 km kaugusel.

Emmaste vallas asuv Valgu küla külaselts „Muhv” taotles 2003. aastal kohaliku omaalgatuse programmist 30 000 krooni toetust, et käivitada kohalikud huviringid.

Projekti eesmärk oli aktiveerida kohalikku külaelu ja -arengut, äratada inimestes loovust ja aktiivsust ning innustada elukestvat õpet. Projekti käigus käivitati külaseltsi „Muhv” eestvedamisel Emmaste seltsimajas inglise keele suhtlusring, kunstiring annete arendamiseks ja kunstiteoste loomiseks ning laste meisterdamisring oskuste ja loovuse arendamiseks.

Lisaks osteti arvutiprogramm trükiste kujundamiseks.

Projekti tulemusena aktiveeris Emmaste piirkonna seltsi tegevus, elanikud tunnevad kasvavat huvi oma koduküla arengu vastu ja soovivad seda suunata.

Noorteprojekt: „Olen õpihimuline, loov, andekas ja tark”

Projekti toimumise aeg: 2003–2004

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 5000 krooni.

Projekti eesmärk: pakkuda piirkonna eri vanuses noortele eakohaseid tegevusi. Arendada käelisi oskusi, loovust, ilumeelt ja anda võimalus luua ilu oma kätega. Tutvustada uusi ja põnevaid materjale, tehnikaid ja töövahendeid ning õpetada neid kasutama. Leida ringides omandatud oskustele ja valmistatud esemetele väljendusvormid nii vallasest kui ka ülehiiumaaliste isetegevuslike ürituste raames (valmistatud esemete müük käsitöölaatel ja külapäeval, sarnaste ürituste raames kunstitoad praktilise tegevusega jm).

Projekti tulemusena on kogu piirkonna kultuuritegevus aktiveerunud.

Ringide tööst võtavad osa noored ka kaugemast ümbrusest. Külamaja kasutavad aktiivselt nii noored kui ka vanemad. Piirkonna rahvas on muutunud aktiivsemaks, elukvaliteet on kasvanud.

Heli Üksik

Valgu külaseltsi „Muhv” juhatuse esimees
GSM 5691 2640

Kaigutsis taastatakse vanu traditsioone ja luuakse uusi

Kaigutsi küla asub Hiiu maakonna südames soode ja rabade ääres, valla keskusest 6 km kaugusel. Kaigutsist on pärit kuulnud naljamees Miku Kaarel. Miku Kaarli järeltulijatest elab Kaigutsis veel tema 74 aastane lapselaps.

Kaigutsi külaselts asutati 2004. aastal vabariigi aastapäeval. Toetusi hakkasime küsima 2004. aasta lõpul, sest kingitud maatükk tuli ka korrastada ning ruumid sisustada. Esimese toetuse saime kohaliku omaalgatuse programmilt võsalõikuri ostmiseks. Valmimas on küla kaart ja ajaloo kogumik. Trükitud on küla lipp ja koostatud küla tutvustav infovoldik.

Küla kooskämiskoha rajamiseks taotlesime lisavahendeid Maaelu Edendamise Sihtasutuselt. Toetati väikesel määral, selle eest saime palkidest aiapäevik. Kohaliku omaalgatuse programmi 2004. aasta teisest voorust küsisime vahendeid truubi ehituseks, et üleüldse külaplatsile pääseda.

Projekt: Kaigutsi külaplatsile juurdepääsu rajamine

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 11 149 krooni.

Projekti kaasfinantseerija: Käina vald.

Projekti eesmärk: ehitada Kaigutsi külaplatsile ligipääsu tagamiseks teetruup. Projekti käigus rajati juurdepääsuteele truup. Ettevalmistavate tegevuste juures osales kogu külarahvas, paigaldustöö tegid oma ala asjatundjad.

Täna on valminud küla arengukava. Külaselts annab neli korda aastas välja infolehte, kus kajastatakse uudiseid ja sündmusi, mis puudutavad külaseltsi ja Kaigutsi inimesi.

Külaselts osales 2005. aastal aktiivselt Käina valla külakomisjoni korraldatud külade heakorra ja küla kooskämiskohtade sisustamiseks mõeldud projektide konkursil.

Kuna heakorra projekt oli juba käimas ja hulk talgupäevi seljatanud, pidime soiku jäänud püstkoja ehitust ikkagi alustama, sest metsamees oli seltsile kuuselatte juba kogunud. Külarahvas kooris kuuselatte ja jaanipäevaks sai püstkoda püsti! Tööd selle kallal veel jagub: tahame ehitada tõmbega korstna ja laduda paekivist põrandat ning tuleaseme.

Tagantjärele tarkus

Külas toimunud heinatöö talgutel parandasime 30 aastat vana kiige. Nüüd aga selgub, et kiigel on vaja mõni osa veel välja vahetada, mis omakorda nõuab lisa-aega ja tegevuse ümber planeerimist. Võib-olla oleks pidanud kohe uue kiige kasuks otsustama.

Projektide läbiviimisel planeerime küll alati sisse ka talgutöö tundeid, kuid tegelik elu näitab, et vajadus kujuneb kaks korda suuremaks kui esialgu kavandatud.

Mõned mõtted Kaigutsi külaseltsi tegemistest

Sügise ja talve veedame samuti teiselt. Kui põllutööd tehtud, jätkame talgute korras teeäärte võsalõikuriga korrastamist. Päris sandi ilmaga mõtiskleme külaajaloo talukaupa kirjanepäevale üle ja kui ilm jälle paraneb, teeme tulevikuplaane.

Tiina Veem

Kaigutsi külanõm
GSM 5340 5522

IDA-VIRUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Tänu kohaliku omaalgatuse programmile on saanud alguse mitu tänaseks suurürituseks arenenud ettevõtmist (Lohusuu kalalaat, Avinurme pütilaat, Peipsi-äärsete rahvusvähemuste kunstipäevad), lisaks on korda seatud mitu piirkondlikku külaseltsimaja, mis kannavad endas küla vaimsust ja kus toimuvad kõik tähtsamad külaüritused. Taas on ellu kutsutud külade spordi- ja laulupäevad, lisaks mitmesugused kokkutulekud, mis kannavad paljuski küla mälu ja ajaloo taastamise funktsiooni. Taastatud on paljud külade laulu- ja mänguplatsid. Järjest rohkem kaasatakse projektidesse eraettevõtjaid ja inimeste isiklike kaasfinantseeringuid.

Kaasikaia ja Kaasikvälja külade spordilembus

Kaasikaia ja Kaasikvälja külad asuvad Kohtla vallas. Külade tekkelugu sai alguse 1926. aastal, mil mõisa karjamaad jagati asunduskruntideks. Kahe küla peale (Kaasikaias 10 ja Kaasikväljas 9 majapidamist) saab kokku lugeda 84 elanikku.

Looduslikud vaatamisväärsused asuvad meie küladest 2 kilomeetri kaugusel (Valaste juga).

Külade ühistegevus sai alguse 2000. aastal. Meie külad on uhked oma spordilembuse üle – ja sellel rajanebki kogu ühistegevus. Külade esindajad leidsid üheskoos, et esmalt võiks rajada

ühise spordiväljaku.

2001.–2005. aasta tegemiste sisse jäävad kümme kohaliku omaalgatuse programmile kirjutatud projekti. Kogusummas on programmist külasid toetatud 80 712 krooniga. Nende aastate jooksul on külad saanud oma kokkusaamiskoha, tihedalt on ürituste läbiviimisel süvendatud laste ja vanemate vahelist koostööd.

Tagantjärele tarkus

Projektide läbiviimisega oleme iga kord saanud selliseid uusi kogemusi, millest projekti planeerides undki näha ei osanud. Näiteks Kaasikaia ja Kaasikvälja külade rattaralli andis noortele ideede teostamise võimaluse, külarahvale aga hea kogemuse, kuidas rattaralli rada korrastada ja võistluseks vajalikke vahendeid muretseda.

Hea idee tuli pärast üritust – jätsime ralliraja avatuks ka pärast võistlust, nii saavad soovijad seda ka hiljem kasutada. Rajale mõeldi juurde veel erinevaid lisatarkustusi, et seda põnevamaks muuta.

Võrkpalli on mängitud juba aastaid ja pole karta, et mängud lõpeksid. Alguse on saanud Krabuli karikas võrkpallis, kus osalejaid on nii oma vallast kui ka naabervaldadest, oma maakonnast ja naabermaakondadestki.

Suurim rõõm oli lastele mänguväljakut rajada. Mänguväljak ehitati küla nooremate laste kokkusaamise ja mängimise vajadusi arvestades. Kõige suurem rõõm oli MEIE rõõm – ise tegime. Seda mänguväljakut aitasid lapsed ka ise ehitada. Uudishimulikud küsimused ehitusnippide kohta läksid samuti asja ette. Igal juhul oskavad need lapsed teistega arvestada ja niikaua kui külas on lapsi, mänguväljak tühjaks ei jää.

2005. aastal olime välja jõudnud Kohtla valla kümnevõistluseni. Ülevallalised spordiüritused on saanud traditsiooniks. Ühised koostegemised on külasid ühendanud, julgust ja osavust arendanud. Võistlustega saame aktiivselt sisustada vaba aega ja mõõdukalt sportides hoiame tervist!

Kersti Tammesaar

MTÜ Krabuli Selts juhatus liige

GSM 527 0673

Kersti.Tammesaar@kohtlavv.ee

Vadi küla – kooskäimiskohast kogukonnateenuseni

Vadi küla asub Ida-Virumaal Avinurme vallas. Külas elab 104 inimest.

MTÜ Muusika-lauluselts Metsakaja eestvedamisel töötavad külas alates 1997. aastast mitu isetegevusringi. Juba 1999. aastast sai küla arengukava koostamisel külarahvale selgeks, et külaelu edendamise võtmeküsimus saab meie oludes olla ainult turismiarendus ja ruumide rent. Nende teenuste osutamiseks on võimalik saada lisaraha ja luua töökohti.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetustega oleme korrastanud 4,5 ha suuruse territooriumi, rajanud mängu- ja spordiväljakud, ehitanud kõlakoja ja korrastanud ujumiskoha.

Projekt: Vadi küla mängude väljak

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 28 196 krooni.

Projekti eesmärk: rajada mängude väljak küla noorte jaoks ning kultuuriteenuste väljaarendamiseks.

Projekti tulemus: kõige suuremat heameelt mänguväljaku üle tundsid oma küla lapsed ja noored. Mänguväljaku praktilisust ja head väljanägemist kiidavad ka külalised.

Täna on välja arendatud järgmised kultuuriteenused:

- isetegevusringide töö korraldamine lastele ja täiskasvanutele (laul, rahvatants jne),
- huviringide, õppepäevade, kursuste organiseerimine (kangakudumine, arvutiõpe, aiakujundus, saksa ja inglise keele

kursused),

- kultuuriürituste korraldamine (kontserdid, salongiõhtud, tähtpäevad).

Avatud on internetipunkt kohalikele elanikele ja suvitajatele.

Ruumide rent: rendime seltsimaja 120 m² suurust saali perekondlike sündmuste ja ürituste korraldamiseks. Kokkutulekute ja suvepäevade korraldamiseks rendime territooriumi koos ruumide ja rajatiste kasutusega. Lisavõimaluseks on telkimisteenus, mida kasutavad peamiselt jalgratta- ja automatkajad.

Ruumide ja territooriumi rent on suunatud peamiselt külast väljapoole. Meie kliendid on suguvõsa jm kokkutulekute korraldajad, kes muretsevad ise toitlustuse eest ja ööbivad telkides.

Kohaliku omaalgatuse programmi toel väljaarendatud küla kogukonnateenus on suund, millele kogu küla ka edaspidi keskendub.

Aire Jago

MTÜ Muusika-lauluselts Metsakaja
juhatuse liige
GSM 5342 6186
metsakaja@hotmail.ee

JÕGEVAMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Tekib uusi seltse ja seltsinguid, kus eesotsas on noored inimesed ja kus projektikirjutamise ja -vormistuse oskused on küllaltki head. Üks positiivseid näitajaid on olnud kindlasti aktiivne osavõtt SAPARD-i 6. meetme taotlusvoorst.

Kamari – tagasihoidlikust külast Aasta Külaks!

Kamari küla asub Jõgevamaal Põltsamaa vallas. Kamaris elab praegu umbes 300 elanikku, kellest 70 on alaealised. Külas tegutseb algkool, lasteaed ja kauplus, PÜ Präga, AS Vilbel jne. Liivoja talu tegeleb põllu- ja karjakasvatusega, mitmed FIE-d tegelevad põlluharimisega.

Külaelu eestvedaja on alates 1999. aastast olnud Kamari Haridusselts. Seltsi kuulub 48 inimest. Kamari Haridusseltsi eestvedamisel ning kohaliku omaalgatuse programmi toel on külasse rajatud raamatukogu, internetipunkt, tenniseväljak, lipuväljakud, kiigeplats, terviserada, tiik, lillemägi, käsitöötuba jms. Külas korraldatakse palju kunsti- ja käsitöökursuseid ning näitusi.

Kolm korda on toimunud Kamari külapäevad. 16. juulil 2005. aastal korraldati Kamaris Põltsamaa valla külade päev. Kamaris tegutseb kodutütarde ja noorkotkaste rühm. Kolmel suvel on lastele korraldatud töö- ja puhkelaagrit.

Tänu projektidele oleme saanud korraldada külaelanike hulgas populaarseid tegevusi: talvine perespordipäev Otepääl, emadepäeva rattamatk, ekskursioonid suvisel Eestimaal.

Külaelanikud löövad ühistöös meelsasti kaasa, olgu see siis tiigi-ümbrust haljastada, tenniseväljakut rajada või käsitöötuba remontida.

Külaelu on jäädvustatud fotokroonikana. Neid fotosid kasutati 2005. aasta Kamari kalendri väljaandmisel. Kamari kooli ajalugu on jäädvustatud 2000. aastal välja antud brošüüris „Kamari kool 165”. Lasteaia juubeliks 2001. aastal ilmus voldik „Kamari lasteaed 25”. Kamari küla ajalugu ja hariduseltsi tegevust tutvustab 2004. aastal ilmunud „Kamari mosaiik”.

Tagantjärele tarkus

On päris kindel, et me poleks julgenud asuda näiteks meie küla vana koolimaja taastamise projektide kallale. Aga varasemad kogemused ja Aasta Küla tiitel andis kogu külahvahvale eneseusku ja kindlust – midagi suudame üheskoos veel teha!

Kõik eelnenu ning lisaks tugev missioonitunne pani meid mõtlema, et meie tulekahjus kannatada saanud koolimaja saab ju 124 aastaseks, kogu hariduse ajalugu ulatub aga kogunisti 170 aasta taha. Nüüd otsime võimalusi, et vana koolimaja külakeskuseks muuta. Kamari on küla, kus meil on hea elada!

Projekt: Kamari ajaloo uuring

Projekti toimumise aeg: 2003–2004.

Projekti läbiviija: Kamari Hariduselts.

Projekti üldmaksumus 20 928 krooni.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 10 000 krooni.

Projekti eesmärk: uurida Kamari piirkonna kodulugu ja anda välja trükis.

Projekti tulemus: ka kõige väiksem ajaloouurimus paneb inimese mõtlema oma juurte ja põlvkondade järjepidevuse peale. Raamatu „Kamari mosaiik” materjali kokkupanemisel ilmses inimeste suur huvi kodukoha ajaloo kogumise vastu.

Inimeste meelsus ja koostöö on see tugevus, mis annab jõudu ka edasi toimetada. Aasta Küla tiitel ei kao küla küljest kusagile – ikka tullakse meid vaatama ja see omakorda paneb terve küla liigutama, et külalistel siia ka ilus tulla oleks.

Kamari küla ajaloolise uurimusega süvenes külakogukonna tunne ja tugevnes ühistegevus – Kamari küla tunnistati Aasta Külaks 2005!

Kalli Kadastik

MTÜ Kamari Hariduselts liige

tel 775 6277

kamari@kamari.ee

Tapiku – elujõudu koguv küla

Tapiku küla asub Jõgevamaal Pajusi vallas. Lähimad tõmbekeskused on Jõgeva ja Põltsamaa linn. Vallavalitsus asub Kalana külas.

Tapikul elab natuke alla saja elaniku. Kohapeal koole ei ole. Meie piirkonna väikestele lastele antakse koolitarkust Aidu lasteaed-alkkoolis, suuremad aga rändavad juba Jõgevale. Piirkonnas tegutsevad aiandus- ja loomakasvatustalud, mis annavad tööd nii mõnelegi oma küla inimesele. Suurem osa külaelanikest on noored või pensionärid.

Tapiku soikunud seltsielu elluäratamine sai alguse 2004. aasta lõpus, mil toimekate naiste Sirje Ali, Marge Tiku ja Virve Etulaidi eestvedamisel loodi külaaktiiv. Naiste ühine mõte oli see, et ka meie küla peab ärkama, selleks tuleb hakata ise tegutsema, sest keegi ei tule meie eest midagi ära tegema.

Esimeseks kogu küla ettevõtmiseks kujunes kevadisel maapäeval Tapiku Küla Seltsingu koristuspäev küla keskses. Ühised ettevõtmised suurendasid küla ühtekuuluvustunnet ning sellest saadi tuge järgmisi ettevõtmisi organiseerida.

2005. aasta alguses moodustati seltsing ning kirjutati kohaliku omaalgatuse programmile esimene projekt.

Projekt: Tapiku külapäev

Projekti toimumise aeg: 2005. aasta juulikuu.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 30 000 krooni.

Projekti läbiviija: Tapiku Küla Selts.

Projekti raames viidi kodukandis läbi Tapiku külapäev. Peoplatsile ehitati ja õnnistati sisse külakiik, paigaldati lauad-toolid. Üritusele kogunes üle 150 inimese.

Saime juurde julgust ja hoogu, kuna meid, ääremaa küla oli märgatud. Korraldasime vestlusringi, et alustada küla arengukava koostamist ja seada oma järgmised sammud.

Suvi läbi käidi koos infotoas, mis vajab remonti, aga hea tahtmise juures saab nii mõnestki asjast esialgu üle vaadata. Küll tuleb aeg ja saame vajaliku remondiraha. Infotoas tehti käsitööd, joonistati ja maaliti, põnevust pakkus voltimine. Pidevalt olid huviliste päralt lauamängud ja koroon. Nende tegevustega oli enamikul külalastest suvine koolivaheaeg põnevamaks muutunud.

Tagantjärele tarkus

Saadud mõtted ja ideed innustavad tegutsema, et kodukandi elu elavdada. Ühiselt jätkates on tulemus kindlasti suurem ja kogukam. Jõudu ja indu kõigile – nii eestvedajaile kui ka alustavaile külaliskujujaile!

Virve Etulaid

Tapiku külaliider Jõgevamaalt
tel 776 3912
tapikuraamatukogu@hotmail.ee

JÄRVAMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Programm on kodanikualgatust ning koostöövaimu aasta-aastalt tugevasti mõjutanud. Koostööd teevad seltsid omavahel, samuti on paranenud koostöö seltside ning omavalitsuste vahel. Eriti tuntav oli see Lõuna-Järvamaal, kus kolme valla ühinemise eel korraldati nn kosjavor, mis läbis piirkonna külasid ning mistõttu toodi kasusaajaks väga suur arv, 4000 inimest.

Programmi toel on asutatud uusi seltsi ja eriti seltsinguid ning esmataotlejate arv on olnud kõrgem kui kunagi varem. Seltside juhid on aktiivselt osalenud ka vallavolikogu töös. On algatatud ühiseid välisprojekte.

Karjaküla – oma olemine!

Karjaküla paikneb kolme maakonna, Rapla-, Järva- ja Pärnumaa ristis, Lintsi ja Pärnu jõe vahel, 15 km kaugusel Türi linnast.

Külas on 30 suitsu ja mõned suvemajad ning neis toimetab üle 70 inimese. Tegevusi on palju: piimakarja-, linnu-, lamba-, jänese-, astelpaju- ja lillekasvatus. Ainult sigalat ei leia veel meie külast, naerab külarahvas.

Karjaküla uhkus on küla kunsti- ja käsitöömeistrid, meil elab ka teadjamees.

Külaelu on käima lükatud 1999. aastast (külapäevad, jaani-, vastla- ja perepäevad ning talgukorras oma küla ilmestamine). Karja-

küla kaunistavad nimesiltidega tähistatud talud. Viimane suurem ettevõtmine oli 2004. aasta suvel, kui külarahvas remontis küla sauna, mis oli üle 30 aasta vana ja peaaegu kasutuskõlbmatu.

Üle seitsme aasta tagasi valis küla endale kinnitatud külavanema ja praegu on seda vankrit vedamas Merle Lepind.

Projekt: Karjaküla kooskäämise koht – külasaun

Projekti toimumise aeg: 2004.

Projekti läbiviija: seltsing „Padjatutt”.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 24 563 krooni.

Projekti eesmärk: renoveerida Karjaküla kooskäämiskoht. Ehitustöö tegid küla peremehed ise, õhtuti pärast tööd ja nädalavahetustel. Saun-külamaja on koht, kus koos istudes paneb Karjaküla rahvas paika küla jaoks olulised tegevused.

Tagantjärele tarkus

Projekti kirjutades olime veendunud, et teeme ehitustöö oma jõududega. Tegelikuses nägi see välja nii, et terve 2004. aasta oli igal suvisel reedel nn kaubapäev, kus mehed toimetasid vajalikud materjalid valmis ja nädalavahetused möödusid ehituse tähe all.

Ühest küljest oli see väsitav, teisalt andis uue hoo ja innustuse taotleda ka 3.5 meetmest lisaressusse.

Töttöelda oli pettumus suur, kui selgus, et me raha ei saanud. See tekitas tagasilöögi nii eestvedajale kui ka külarahvale. Kahjuks on ka kohaliku omaalgatuse programmi projekti maksimummäär praegu väike, sest ei saa ju osta natuke katust ja natuke seinamaterjali. Tagasilöökidega harjumine võtab natuke aega, aga praegu on käsil uued mõtted-toimetamised. Ennekõike soovime leida lisaressusse külamaja edasiseks ehitustööks.

Merle Lepind

Karjaküla külavanem

GSM 5656 4702

merlut@hotmail.ee

Õõtla mõis – küladele oma kooskäämise koht

Alates 2000. aasta 19. veebruarist tegutseb Õõtla ja Vodja külade elanikest moodustunud MTÜ Viru Küla Selts. Külaseltsist on saanud külaelu eestvedaja.

Ühistegevuse tulemusena võeti 2000. aastal seltsimajana kasutusele rüüstatud ja lagastatud Õõtla mõisahooned, mis oli seisnud tühjana. Hoone oli hävimisohus, kuna katus ja vihmavee ärajuhti-

missüsteemid olid lagunened. Mõisahooned ja pargi korrastamiseks tehti korduvalt hoogtööpäevi. Oma vahendite ning kohaliku omaalgatuse programmile koostatud projektide rahaga on hädapärastelt remonditud suur saal koos kõrvalruumidega, esik ja kaminasaal. Sisse seati väike köök (2001. aastal, programmi toetus 15 000 krooni).

Saali ja abiruumide kütmiseks korrastasime ahju ning ostime Bullerjani õhusoojendi.

Külaseltsi edasised arenguplaanid, oskus projekte juhtida ja seltsimaja hallata viisid mõisahooned renoveerimise projektini. 2004. aastal remontisime mõisahooned katuse, rahalist tuge saime põllumajanduse ja maaelu arendamise liitumiseelse programmi raames antavast külade taastamise ja arendamise investeeringutoetusest. 2005. aastal taotlesime kohaliku omaalgatuse projektist lisaraha katusekarniisi remondiks (programmi toetus 30 000 krooni).

Õõtla ja Vodja külade elanike aktiivsust näitavad alates 2000. aasta kevadtalvest korraldatavad üritused, kus osavõtjaid on olnud ka naaberküladest: Karedalt, Esnast, Ämbrast, Koordist, Viisust jm. Õõtla pargis korraldame igal aastal Kareda valla külade vahelisi suvisi rahvastepalli- ja võrkpallivõistlusi.

Tagantjärele tarkus

Pehmete tegevuste projektide läbiviimise oskus oli suureks toeks investeeringuprojektide läbiviimisel. Samas võivad tegevused jääda investeeringuprojektide mahu juures tagaplaanile. Siin tasuks kõigil aktiivsed konkreetse tegevusülesanded läbi mõelda.

Anneli Piirsalu

Viru Küla Seltsi juhatuse esimehe kt

GSM 5560 1805

piirsalupere@hotmail.ee

LÄÄNEMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Maakonnas on kasvanud kodanikualgatus ja seda näitab ilmekalt mitme uue taotleja juurdetulek juba tuntud nimede kõrvale ja et nad tunnevad suurt huvi jätkuprojektide kirjutamise vastu. Paljud projektiautorid rõhutavad koostöö paranemist kohaliku omavalitsusega – 14 projektist on rahuldatud 11.

Ridala ülevallalised projektid seovad külasid

Ridala vald ümbritseb rõngasvallana maakonnakeskust Haapsalut. Ridala valla pindala on 253,4 km² ning põhja-, lääne- ja lõuna- piiriks on meri. Ridala vallas asub 56 küla ja 2 alevikku, kus elab 3242 elanikku (25.03.2006 seisuga).

Suveprojekt „Haloo, siin Võnnu” oli järg külade omaalgatuslikku tegevust aktiveerivatele projektidele ja tugines nende headele tulemustele.

Varasemad projektid ja tulemused:

1. Ülevallaline üritus „Külalt külla” (28.11.1999 – 30.05.2000) – valiti 14 külavanemat ja moodustati kuus külaseltsi ning tänaseks on loodud viis seltsingut.
2. Kiideva suveprojekt „Päev kalurikülas” (19.08.2000) – innustas väikese „suikunud” kaluriküla ühistegevust. Alustati matkaraaja ehitusega, avati Kiideva küla kodulehekülg, alustati küla

arengukava koostamist, võetakse vastu turismigruppe.

3. Puise suveprojekt „Puise suvepäev 2001” (22.07.2001) – küla piiril on Puise küla piirikivi ja külakaart, teetstes viiad taluni-medega. MTÜ Puise Külaselts korraldab küla heakorra talgupäevi, on korrastanud ujumiskoha, praegu rekonstrueeritakse seltsimaja. Külaselts võtab vastu turismigruppe ja on algatanud küla arengukava koostamise.
4. Asuküla suveprojekt „Omakandipäev Asuküla maadel” (08.06.2002) – korrastati Pullapää ninal Aleksander III mälestussammas, Ungru tamme ümbrus ja Ungru koolikoht ning tutvustati neid. Väga ulatusliku piirkonnaga maadel tekkis eri eluvaldkondi esindav aktiivgrupp. Tehakse ettevalmistusi piirkonda tutvustava külade kaardi koostamiseks, loodi Asuküla seltsing, valmistatakse laste töö- ja puhkelaagri korraldamiseks.
5. Haeska suveprojekti „Haeska kodukohapäev” külastas ligi 500 inimest. Projekti ettevalmistusse lülitus terve kogukond. MTÜ Haeska Külaselts tegutseb väga omapalgeliselt, tegeldes näitemängu ja pakkudes eri kursuseid. Projektile „Haloo, siin Võnnu” järgnevad suveprojektid Parilas, Sinalepas ja Uuemõisas.

Võnnu piirkonna külad on valla teiste küladega võrreldes veel vähem aktiivsed, kuid viieaastase üritustesarja käigus on külaseltsid üksteisele sõbralikult toeks. Talvel korraldatakse küladevahelisi mälumänge, lauamängude võistlusi ning suviti külademänge.

Projekt: Ridala valla omakultuuripäev „Haloo, siin Võnnu!”

Projekti toimumise aeg: 16. juuli – 16. august 2003.

Projekti läbiviija: MTÜ Võnnu Selts.

Projekti üldmaksumus: 39 000 krooni.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 4000 krooni.

Projekti eesmärk: liita kogukond ühistegevuse kaudu, väärtustada enesehinnangu tõusmisel kodukohta ja hoogustada omaalgatuslikku tegevust.

Tagantjärele tarkus

Projekti käigus avasime mälestuskivi kõigile neile võnnulastele, kes oma kodu kaitstes sõdades hukkusid. Inimeste mälestuste hoidmine, talletamine ja väärtustamine läks võnnulastele südamesse kõige enam.

Maire Vilbas

Ridala valla külaliikumise eestvedaja

GSM 506 8710

Maire.Vilbas@ridala.ee

Rõude küla puhkepesa punumine

Rõude küla asub Martna vallas Läänemaal. Rõude külas elab 1112 püsielanikku, kellele suveperioodil lisandub veel poolsada suveelanikku.

11. märtsil 2005. aastal kogunesid Rõude küla elanikud Rõude algkool-lasteaeda, et arutleda külaelu arenguvõimaluste üle. Samal koosolekul asutati Rõude küla seltsing, eesmärgiga parendada endiste Suure- ja Väike-Rõude mõisade territooriumil asuvate külade elanike elukeskkonda ja sisustada vaba aega.

Eesmärkide saavutamiseks otsustati kirjutada projekt kohaliku omaalgatuse programmile ning taotleda kaasabi Martna Vallavalitsuselt.

Projekt: Külaväljaku rajamine

Projekti toimumisaeg 2005. aasta.

Toetus 11 000 krooni.

Projekti eesmärk: korrastada kohaliku omaalgatuse projekti toetusel suviste ürituste pidamiseks külaplats.

Varakevadel alustasime vana küla keskme puhastamist võsast, külakiik ning võrkpalli- ja korvpalliväljakud valmisid kesksuveks. Korrastatud külaplatsil toimus külade praeguste ja endiste elanike kokkutulek, millest võttis osa 160 inimest.

Lisaväärtuseks saab pidada inimeste teotahet, mis viis järgmiste projektide kirjutamiseni ja seltsitegevuse edasiarendamiseni.

2006. aastal esitas Rõude külaseltsing taotluse kohaliku omaalgatuse programmile välikäimla ja tantsulava ehitamiseks ning

23. märtsil 2006. aastal registreeriti MTÜ Rõude küla selts.

Tagantjärele tarkus

Kindlasti peab pöörama väga suurt tähelepanu projekti eelarvele, et planeeritavad kulutused vastaksid ka tegelikele kulutustele. Samas ei ole projekti läbiviijad kaitstud selle vastu, kui projekti käigus hinnapakkumise teinud firma kaupa kallimalt müüb. Uue materjalimüüja otsimine võttis aega ja tõi kaasa palju lisatööd.

Tulevikuplaanid

Meie seltsi tegevuse areng on olnud kiire ja toimetamist jagub pea igasse päeva. Martna vallavalitsuselt on Rõude külaselts saanud omaette ruumid Rõude koolihoones. Seltsi eestvedamisel on nendesse ruumidesse loodud Rõude vanavara muuseum. Praegu on käsil lisaruumide remont, millest kujundame Rõude Puhkepesa. Küla Puhkepesas saab kududa kangast, teha õmblustööd ja muud käsitööd.

Inda Mölder

MTÜ Rõude küla seltsi eestvedaja

GSM 5330 8033

LÄÄNE-VIRUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Kogukonnaliikmete koolitamise ja kohaliku arengu kavandamise projektid on tõstnud külaelanike teadlikkust kodukoha arendamise võimalustest, laiendanud silmaringi ning algatanud ja arendanud koostööd külade vahel. Kohaliku ajaloo pärandi ja traditsioonide väärtustamise valdkonna projektid on tõstnud külaelanike oskusi ja suurendanud võimalusi eksponeerida kodukoha omapära ning seeläbi tugevdanud sidet kodukohaga. Kohaliku elukeskkonna parandamise projektid on suurendanud külaliikumist ja aktiivsust eelkõige ühiste ettevõtmistega, mis tihti on suunatud küla elukeskkonna korrastamisele. Tõusnud on projektide eestvedajate oskus kaasata külaelanikke ühistegemistesse.

Palasi küla elab tulevikule

Lääne-Virumaal Vinni vallas soode ja rabade keskel asub Palasi küla, mille 13 majapidamises on kokku 45 hinge. Palasil pole poodi, kooli, kirikut ega kõrtsi, kuid aktiivselt tegutseb MTÜ Palasi Külaselts. Paikkonna suurim ettevõtte on Rakvere PTÜ, mis toodab Punasoos freesturvast. Kaks Palasi peret on moodustanud osühingu, mis tegeleb vorstisuitsutamise ja Palasi küla on kohaliku omaalgatuse programmist taotlenud toetusi 1998. aastast. Alustati väikeste summadega, kokku on abiks olnud üle 70 000 krooni.

1998. aasta esimese projektiga saime 5000 krooni, millega ehitasime külaplatsile kõik vajalikud rajatised ja korraldasime

Palasi külapäeva. Kõik tehtud tööd oleme teinud talgute korras ning väikese rahaga. Selle projekti käigus tekkis külal tugev ühtehoidmise tunne. Külapäeval said kokku endised ja praegused külaelanikud. Võtsime endale eesmärgi leida üles külamaade õigusjärgsed omanikud ja üheskoos arutlesime ka küla oleviku- ja tulevikuvõimaluste üle.

Aastail 2000–2003 töötasime välja küla turismiobjektiks muutmise, kõik tegevused olid selle ideega seotud: rajada park ja võrkpalliplats, korrastada ajaloolised objektid, paigaldada küla tähised, taluviidad ja stiilsed postkastid.

2003. aastal kohaliku omaalgatuse programmist taotletud 13 000 krooniga muutsime bussiootepaviljonide ehitamisega oma külailme omanäolisemaks, bussiga reisijail on nüüd võimalus vihma ja tuule eest varju leida ja matkajail hea koht jalgu puhata.

Selleks, et Palasi küla oleks jätkuvalt tutvustatud nii maakonnas kui ka kogu Eestis, valmis küla tutvustav reklaamvoldik

2004. aastal remontisime kõlakoja katuse ja lava.

Meie isetegemise mõte saigi alguse teadmisest, et kohaliku omaalgatuse programmist on võimalik taotleda toetust oma ideede realiseerimiseks. Soovisime muuta oma koduküla kaunimaks ja omanäolisemaks. Kõik senitehtu on õnnestunud tänu teotahelis-tele inimestele, kes on leidnud oma pere ja töö kõrvalt aega kokku tulla, et külarahva heaks midagi korda teha.

Meie küla omapära on see, et enamik külarahvast ei ole põliselanikud, küll aga soovime oma lastele pärandada ilusa ja elamisväärse küla, kuhu nad tahaksid tagasi tulla.

Mailis Saapar

Palasi külanõunike

GSM 5565 1342

Miila küla – välisilme muutmine on küla jaoks oluline

Miila küla asub Virumaa südames Lääne-Virumaal Rägavere valla idaosas. Naaberkülad on Kõrma, Viru-Kabala, Uljaste ja Ulvi. Lähimad linnad on ida poolt Kiviõli (20 km) ja lääne poolt Rakvere (20 km). Miilas elab 2004. aasta lõpu seisuga 56 inimest.

Miila külarahvas muutus aktiivsemaks umbes viis aastat tagasi, kui Rotmanni lepikus hakati taas korraldama kogu külale organiseeritud jaanitulesid. See on olnud traditsiooniline külarahva kooskäimise koht aastakümneid.

Küla oma vahenditega tehti ühistööna 2003. aastal jaanituleplatsile uus kiik.

Alates 2003. aasta kevadest on koos käinud ka külaaktiiv, mis iga aastaga järjest suureneb, kuna üha rohkem inimesi tahab oma kodupaiga arendamisel sõna sekka öelda. Külaaktiivi koondunud inimesed kuuluvad eri vanusegruppidesse ja tegevusaladesse: on pensionäre ja kooliõpilasi, ettevõtjaid, ametnikke, palgatöölisi jt.

2005. aasta mais asutati Miila Hiemäe MTÜ.

2004. aasta 20. augustil toimus Miila küla esimene kokkutulek. Toimus jalgsimatki Miila huvitavamate vaatamisväärsuste juurde. Sobiva katusealuse puudumise tõttu toimus kokkutuleku pidulikuma osa – näitus, ettekanded, kontsert ja piknik – Ulvi klubis. Kokkutulekust võttis osa ligikaudu 100 praegust ja endist Miila küla elanikku. Kokkutuleku raames valmis ka Miila küla ja endist Miila kooli tutvustav voldik.

Esimese projekti kohaliku omaalgatuse programmile kirjutas Miila külaselts 2004. aasta sügisvooruks.

Projekt: Varikatuse ehitamine Miila külasse

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 20 854 krooni.

Projekti rahastati kahjuks alla taotletud summa ehk varikatuse pleki ja tarvikute ostmiseks raha ei eraldatud. Projekti käigus valmisid varikatused ja külaelanikel on nüüd oma kooskäimise koht.

Tagantjärele tarkus

Projektide läbivaatamisel võiks komisjon mõelda projekti tervikule. Käesoleva projekti puhul tuli külarahval oma tööd jälle rohkem juurde ja palju auru kulus katusepleki finantseerijate leidmisel.

Hetkel muudame atraktiivsemaks Miila küla välisilmet, teede äärde paigaldame talude juurde juhatavad sildid ning seame üles ka teadetetahvli.

Päevakorras on küla seltsimajaks sobiv koht leida ning kiigepplatsile laulu- ja tantsulava ehitada. Lähiajal saavad külainimesed endale küla sümbolitega T-särgid, mida kanda küla esindades ja ühisüritustel.

Viimaste aastate jooksul on ühistööna küla heakorrastuseks kulunud 284 töötundi: tänu sellele oleme jõudumööda korrastanud jaanituleplatsi ja külateed.

Raigo Rebane

Miila külanõunike

GSM 529 3945

Pärnumaa

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Programm on tugevdanud koostööd nn rohujuure tasandil, tõstnud kodanike aktiivsust ning vastutust kohaliku elu arendamise eest maapiirkondades. Rahalist toetust saanud projektid püüavad arendada maapiirkonda ning parendada oma piirkonna mainet.

Soometsa küla – edukad ja töökad!

Soometsa küla asub Pärnu maakonnas Häädemeeste vallas. Küla on 7 km pikkune ühtlase asustusega hajaküla. Pärnust jääb küla 25 km lõuna poole. Soometsast Häädemeeste valla keskusesse (lõuna suunas) ja Tahkuranna valla keskusesse Uulu (põhja suunas) on 12 km. Külaelanikke on kokku 158, sh 25 Võidu küla inimest.

Aktiivsete inimeste eestvõtul otsustati luua Soometsa Külaselts, mis registreeriti MTÜ-na 2003. aasta märtsis. Seltsi põhieesmärk on küla arenguvõimalusi luua. Külaseltsi juhatus on olnud arengukava koostamise eestvedaja. Arengukava koostamist alustati 2002. aasta septembris, mil toimus esimene külakoosolek. Arengukava koostamisse olid kaudselt kaasatud kõik pered.

Soometsa külas puuduvad nii kauplus, kool, postiasutus, söögi-koht kui ka kirik. On ainult üks ettevõtte, ahjupottide tööstus, kus saab tööd viis-kuus inimest. Ettevõtte omanik ise elab Häädemeeste alevikus.

Külas tegutseb 2002. aasta septembrist Soometsa Külaselts. Kuni selle ajani oli külarahvas väga passiivne omavahel läbi käima.

Läviiti vaid naabritega, lähemate tuttavate või sugulastega, ei olnud ühtegi ühisüritust. Nüüdseks on olukord muutunud. 2002. aasta suvel oli külapäev, jõulude ajal korraldati lasteüritusi. Regulaarselt toimuvad külakoosolekud. Ühisel jõul ja koostöös vallaga saadi külla prügikastid ja organiseeriti teede lumest lahti lükkamine. Plaanis on korraldada heakorraltuid ja ühisüritusi nii suurtele kui ka väikestele (sõbrapäev, vastlad jne).

Kahjuks ei olnud külas ka kooskäimise kohta. Külakoosolekuid ja pidusid peeti ühe lahke vanaproua juures kodus. Juhatus koosolekuid on peetud käies koos külakorda. Külaelanike soov oli saada küla külamaja.

2004. aastal alustati külamaja ehitusega, milleks saadi tuge SAPARD-i 6. meetmest. Tänu ehitusele on külarahva aktiivsus veelgi suurenenud. Soometsa külamaja on tänapäeval Eestis esimene projekt, kus ehitatakse päris uus maja ning mida teeb külarahas päris omal initsiatiivil. Küla tegevusi toetas ka Häädemeeste vald. Kolme aasta jooksul on toimunud palju kooskäimisi ja talgupäevi. Külaelanikud on teinud 4500 vabatahtlikku töötundi, mis rahasse ümberarvutatult on ligi 90 000 krooni.

Kuigi külamaja pole veel valmis, toimus avamispidu 17. augustil 2005 ja seal osales üle 100 inimese nii oma külast kui ka kaugemalt. Külamaja avamisel osalesid ka Riigikogu esinaine Ene Ergma ja Pärnu maavanem Toomas Kivimägi.

Suuremad elluviidud projektid:

2004–2005 Soome-Eesti ühisprojekt „Koduküla Noored”.

2005. aastal külaturismimarsruudi „Häädemeeste Hää Asi” raames „Soometsa külapiikniku” valmimine.

Küla suurprojekt – Soometsa külamaja

Kohaliku omaalgatuse programmist on taotletud raha külamaja kütetamina ostuks.

Külamaja planeerimist alustati 2003. aasta augustis ning ehitamist 2004. aasta juunikuus. Külamaja ehitab MTÜ Soometsa Külaselts. Ehitamist on toetanud

- vabatahtlikud annetajad ~ 10 000 krooni
- SAPARD-i 6. meede (üldehitus) 686 000 krooni
- Häädemeeste vald (seltsi tegevustoetus) 69 000 krooni
- külarahva vabatahtlik tööpanus ~ 90 000 krooni
- Hollandi Fond (majasisene elekter) 60 000 krooni
- kohaliku omaalgatuse programm (küttekamin) 16 000 krooni.

Krista Habakukk

Soometsa Külaseltsi juhatus liige
GSM 5661 6258

Tõhela küla kogukonnakool

Tõhela küla asub Pärnumaal Tõstamaa vallas. Külas on 73 elanikku.

Tõstamaa valla elanikud on aktiivsed, lisaks külaseltsidele tegutsevad kaks kogudust, kolm sihtasutust ning ka teisi eri eesmärkidel loodud klubisid-seltsi.

Tõhela Külaselts loodi 8. detsembril 2001. aastal. Seltsil on 20 aktiivset liiget. Külaselts on oma tegevusaja jooksul korraldanud üritusi lastele, noortele ja täiskasvanutele kui ka püüdnud lahendada külaelu pakilisemaid probleeme. Koos külaelanikega on korraldatud rahvamaja ümbruse heakorrastustalguid, istutatud on ilupuid ja põõsaid, rajatud on muru ja jalgpalliplats. Korrastatud on ka kohaliku kiriku ja kirikumõisa ümbrus. Kohaliku omaalgatuse programmist saadud rahaga on uuendatud võrkpalliplats ja rajatud jalgpalliplats. Projekti toetas ka vallavalitsus.

Külaselts on aidanud korraldada kodukohapäevi, mis 2004. aastal toimusid juba 11. korda. Kodukohapäevad on mõeldud nii külast mujale elama asunud inimestele ja nende lastele ning lastelastele kui ka kohalikele elanikele. Ürituse korraldamiseks oleme raha saanud Pärnu Kultuurkapitalist ja kohaliku omaalgatuse programmist. Seltsil on kohalikus rahvamajas oma tuba. Et olla kursis eluga mujal maailmas ja olla teistele kättesaadav, muretsesime arvuti, mis on ka hädavajalik seltsi töö korraldamisel ja kohaliku elu ning ajaloo säilitamisel. Lisaks on olemas skanner ja printer, et oleks võimalus kohapeal pilte paljundada ja koopiaid teha.

Projekt: kogukonna suvekool 2003. aastal

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 3000 krooni.

Projekti eesmärk: korraldada Tõhela küla piirkondliku arendustegevuse tõstmiseks koolitusi ja tugevdada koostööd.

Projekti käigus kavandati järgmisi tegevusi:

1. Koolitusprojekti käigus pakuti inimestele paljusid olulisi teemasid, näiteks õppus viljapuude hooldamisest. Õppuse viisid läbi Vigala kutseõppuasutuses kursuse läbinud kohalikud elanikud ise. Selle tulemusena võib öelda, et antud teema rakedati kohe praktikasse.
2. Küla arengukava ettevalmistustööd olid väga ulatuslikud – külakoosolekud koos vallavalitsuse liikmetega, küsitlus ja koolituspäev. Arengukava koostamisest valmis mapp, millega saab tutvuda külaseltsi toas.
3. „Inimene maal” – tegime ettevalmistustöid matkaraja tegemiseks. Koos uurisime küla loodusväärtusi, fotografeerisime ja korjasime infot matkaraja asukoha jaoks.
4. Külainimeste eneseteadvuse tõstmine ühistegevuse kaudu. Selle tegevuse raames toimus õppereis Viljandi- ja Pärnumaa küladesse. Käisime Tori vallas Muraka külas, Vändra Naisseltsis, Kuhjaveres jt külades.

Meie seltsi omapära on see, et kui enamik mittetulundusühendusi toetub ainult projektidest saadavale rahale, siis meie külaselts on võtnud taastada ja hooldada võsastunud puisniite. 2001. aastast on selts koos hooldanud (17,2 ha) puisniite. Seda tehakse talgute korras koos külarahvaga. Leping on sõlmitud Pärnumaa Keskkonnateenistusega. Puisniitude hooldamise eest saadud raha kasutatakse külaürituste korraldamiseks ja projektide omafinantseeringuna.

Vilja Senter

MTÜ Tõhela Külaseltsi liige

GSM 528 1894

meieselts@hot.ee

PÕLVAMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Toetust taotletakse kõikvõimalikele projektidele alates koduloo-uurimuslikust tegevusest ja lõpetades erinevate investeeringute toetamisega. Kohaliku omaalgatuse programm on andnud maapiirkonna inimestele võimaluse oma ideid ja soove ellu viia ning aktiveerinud kohalikke inimesi. Programmi vahendid on aidanud korraldada üritusi, olnud abiks külade välisilme parandamisel ja inimeste koolitamisel. Maapiirkonna noorteklubi tegevustele on programm palju kaasa aidanud. Positiivne tulemus on see, et väiksemad kodanikualgatused on võimaluse enda jaoks avastanud ning soovivad selle abil kohalikku elu edendada.

Kanepi Noorte Tantsustuudio

Kanepi vald paikneb Otepää kõrgustiku idaosas, Põlva maakonna lääneosas. Keskk. Kanepit toimetab noorteühendus „Kanapää”.

Projekt: Kanepi Noorte Tantsustuudio

Projekti toimumise aeg: november 2003 – aprill 2004.

Projekti läbiviija: seltsing „Kanapää”.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 9700 krooni.

Projekti eesmärk oli ilmestada kohalikku kultuuri-ja seltsielu aktiivse kultuurisündmuse ning noorte huvide suunamise kaudu,

et ennetada tegevusetusest tingitud võimalust kalduda alkoholismi, kuritegevuse ja narkomaania-maailma. Projekti käigus kaasati noored kogu protsessi, milleks oli ettevalmistustöö (dekoratsioonide ja tantsukostüümide valmistamine ning reklaam), tantsuetenduseks valmistumine, tantsutreeningud kogu õppeaasta vältel, kahepäevane tantsulaager ja tantsuetenduse lavastamine.

2. ja 3. aprillil 2004. aastal toimunud tantsuetendusel Kanepi Gümnaasiumis osales 38 tantsulembelist tüdrukut ja poissi alates 2. klassist kuni gümnaasiumi lõpuklassini. Etendusest sai osa 400 vaatajat.

Projekti mõju:

Koolipere ütleb, et nende lapsed on nüüd hoopis teistmoodi suhtlema hakanud. Lapsed tundsid kogu projektist sedavõrd suurt rõõmu, et tantsutunnid on Kanepis sama tähtsal kohal kehalise kasvatus tundidega.

Etenduse hea heli- ja valgustehnika ning kogu ürituse ülesehitus andsid kõigile suure elamuse. Tunda on kooli- ja valla maine ergastumine. Tänu etendusele tulid paljud lapsed tantsuproovidesse ning seetõttu osaleb Kanepi kool nii kodus kui ka väljaspool mitmesugustel tantsuüritustel.

Praeguseks tantsib Kanepis Andre Laine juhendamisel ligi sada noort ehk kolmandik kogu kooliskäijatest. Tantsu populaarsuse edu pandiks peab Andre Laine asjaolu, et iga tema tants kannab mingit ideed ning et see ka noortele endile lahti seletatakse – igast tantsust saab laste jaoks muinasjutt, mida ka teistele oma tantsu kaudu edasi anda.

Tagantjärele tarkus

Esimest projekti kirjutada oli raske, aga kui teada, mida teha tahad ja kuidas teha tahad, pole hullu midagi. Eelarve kokkupanek oli esimeste projektide juures kõige raskem ning tagasilööki tuli 2006. aasta kohaliku omaalgatuse programmi kevadvoorst, kus meid ei rahastatud. See tähendas keset ürituse organiseerimist uute võimaluste otsimist, et traditsioon ei katkeks. Aastaga saime sellestki murest jagu.

Andre Laine

Kanepi Noorte tantsustuudio juht

GSM 5661 2809

Tilleoru Kantsimägi

Põlvamaal Postitee ääres Tilleorus asuv Kantsimägi oli aastakümneid tagasi ümbruskonna külade elanike meelispaik, kuhu tuldi kokku nii jumalateenistusele kui ka pidudele. Vahepeal oli see koht aga unustusehõlma vajunud. MTÜ Hurmioru Seltsi liikmed otsustasid Lõuna-Eesti iidse muinaskindluse taaselustada.

Idee sai suure toetuse muinsuskaitseametilt, sest Tilleoru Kantsimäe väljaehitus aitab kaasa muinasajast pärit mälestiste säilitamisele, hooldamisele ja tutvustamisele. Kantsimägi on muinaslinn ehk linnamägi, mis vajab korrastamist ja atraktiivsemaks muutmist.

Külaplatsi väljaehitamisel osalesid küla ja Kanepi valla elanikud, korraldati heakorralgud, korrastati vaatamisväärsused. Külaelanike kaasamine heakorratöödele aitab kaasa kogukonna ja inimeste aktiivsuse suurenemisele, külaelu arengule ja piirkonna maine tõusule, samuti tugevneb tänu ühistegevusele ühtekuuluvustunne. Projekti tulemusena korrastati ajalooline vaatamisväärsus.

Koostöövõrgustik on enda tutvustuseks üllitanud Raivo Järvi joonistustega infobukleti, kus iga talu pakutava kohta on kirjas info ja kontaktid. Lapsed saavad bukletti kasutada ka värviraamatuna. Käsitöö, õlletegu, leivaküpsetamine, suitsusaun, sepikoda, matkarada, rebasekasvatus, mesindus – see on vaid osake Hurmiorus pakutavast. Hurmiorul on näiteks oma kroonikakirjutaja. Seega kõikvõimalikud oskused, mis koostöövõrgustikku ühinenud inimestel olemas, on rakendatud ka turistide teenistusse.

Projekt: „Hurmioru külaplatsi väljaehitamise talgud Tilleorus Kantsimäel”

Projekti läbiviija: MTÜ Hurmioru Selts.

Projekti toimumise aeg: 2004–2005.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 20 000 krooni.

Projekti mõju: suurimaks tulemuseks oli kogukonna suur huvi ja vabatahtliku töö. Külarahva talgutöö hõlmas kaks kolmandikku projekti mahust.

Nüüdseks oleme saanud meede 3.5 kaudu ka Kantsimäele elektri paigaldada.

MTÜ Hurmioru Selts

Hurmi küla kümne taluga alustanud koostöövõrgustik hõlmab praegu juba 31 talu neljast vallast – Kanepist, Lahedast, Põlvast ja Kõllestest. Iga talu on leidnud midagi, mille poolest turistile atraktiivne olla. Läänud aastani tegutses ka vesiveski, kus sai näha jahu jahvatamist, praeguseks on sellest saanud muuseum. Lisaks iidse talutöö säilitamisele pakutakse turistile ka n-ö moodsat ajaviidet: paadi-, jalgratta-, purjelauasõitu, orienteerumist, suusatamist-kelgutamist, palli- jt mängu. Vajadusel saab Hurmiorust ka trükiteenust, matemaatika- ja elektroonikaalast nõustamist, psühholoogialoenguid, samuti leiab lapsehoidja.

Hurmioru koostöövõrgustik olulisim tähtsus on kohalik tasand – ehk ümbruskonna inimestele on vaja anda veidi rohkem elutahet ja võimalust toime tulla.

Eela Jää

Hurmioru Savi talu perenaine

GSM 517 4470

savitalu@hotmail.ee

RAPLAMAAL

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Kohaliku omaalgatuse programm on oma olemasolu jooksul aidanud käivitada terve hulga seltsinguid ja MTÜ-sid, sest maakondlike komisjonide jagatud finantsabi on suurendanud kodanike võimalusi korraldada külapäevi ja kokkutulekuid, korraldada üldkasutatavaid objekte, anda välja nii paksemaid kui ka õhemaid trükiseid, tähistada ajaloolisi paiku ja külasid viitadeplaanidega. Teisalt on paljudel juhtudel projektide kaasfinantseerijateks kohalikud omavalitsused ja ka erasektor.

Ühistegevus on muutnud kogu külaelu aktiivsemaks ja sealse keskkonna korraldamaks ning üldilme atraktiivsemaks. Tugevnenud on side vallavalitsuse ja ääremaa vahel, sest vallaametnikud saavad teada, mida metsa taga külas tehakse.

Elu on näidanud, et paljud projektid on jätkusuutlikud ja tullakse välja üha uute ideede ja plaanidega. Kõik, kelle kaudu on tagasisidet saadud, on veendunud, et programm on küla- ja kogu maaelu edendamisel vajalik ka edaspidi.

Pirgu küla viidad

Pirgu küla asub Rapla maakonnas Juuru vallas. Külas elab 93 elanikku. Pirgu küla eestseisuse otsusel esitas külaseltsing 2003. aastal projekti kohaliku omaalgatuse programmile „Pirgu küla nähtavaks”.

Projekt: Pirgu küla kaart

Projekti toimumise aeg: 2003. aasta.

Projekti läbiviija: Pirgu Küla seltsing.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 4800 krooni.

Projekti käigus paigutati küla mõlemale poolele tahvlid – küla kaardid.

Projekti tulemus: Pirgu küla läbib Viljandi mnt – Pahkla tee, mida mööda kulgeb külla saabuv liiklus. Tahvlitest on kasu kõigile külla saabujatele. Pirgu mõisas käib üritustel palju inimesi üle Eesti ja tihti on tahvlite ees peatujaid. Varem küsiti ikka, et kus asub see või teine vaatamisväärsus või talukoht, kuid nüüd leiavad küsijad tahvlitelt hõlpsasti vastuse.

Tagantjärele tarkus

Külaviitade projektile taotlesime 8000 krooni, kuid rahanappuse

tõttu eraldati vaid 5000 krooni. Seega jäi pool projektist teostamata, mis pidurdas paljuski juba planeeritud tegevusi.

Inimestelt, kes on Pirgu külast leidnud huvitavat ja vaatamisväärsust, on tulnud palju head tagasisidet ning kiitust tegijatele. Mitme teise küla esindajad on saanud siit mõtteainet, kuidas ka oma küla nähtavamaks muuta.

Hea tahtmise ja rahataotluse kaasabil võib ka vähese rahaga palju ilusat ära teha.

Mait Raid

Pirgu külanem

GSM 5552 1672

Sulu küla – avatud uutele ideedele

Sulu küla asub Märjamaa vallas Raplamaal. Külas elab aasta ringi 25 inimest. Paljud talud on aga kasutusel suvilatena, kuhu puhkuseperioodil tuleb elama ligi 30 inimest.

Küla esimene kokkusaamine oli aastal 1986, järgmine aga 1991. Vahepeal küla elu soikus, kuid alates 2002. aastast on Sulu küla taas aktiivsemaks muutunud.

Teeme koostööd Velise Kultuuri- ja Haridusseltsiga ning Sillaotsa Talumuuseumiga. Sulu küla kuulub ka Märjamaa külavannemate kogusse, kus küla esindab külanem Aile Pajula.

Kohaliku omaalgatuse programmi 2005. aasta kevadisele voorule esitasime projektitaotluse „Sulu küla 615“.

Projekt: Sulu küla 615

Toimumisaeg: 2005. aasta aprill–september.

Kohaliku omaalgatuse toetus: 11 500 krooni.

Projeki eesmärk: Paikkonna traditsioonide kandmine ja säilitamine ning seltsielu väärtustamine.

Tähistasime külasiltidega Sulu küla piirid, paigaldasime külasisesse kommunikatsiooni parandamiseks infostendi. Sulu küla kui piirkonna ühe vanima küla loomise tähistamiseks paigaldasime küla kivi.

Tähistasime Sulu küla 615. aastapäeva.

Tagantjärele tarkus:

Tagantjärele saab tegevusest vaid headmeelt tunda, sest projekt läks meie meelest hästi. Peamine oli see, et jagasime tööülesanded inimeste vahel ära juba projekti planeerimise osas. Külarahvale andis see hea kogemuse ühiseks tegutsemiseks, partneritega arvestamiseks ning oma vastutuse tundmiseks.

Sulu küla elab praegu aktiivset elu. Valminud on küla voldik, kaks infotahvli, küla sildid, küla kivi. Peatselt on valmis ka tantsulava.

Aile Pajula

Sulu külanem

GSM 5342 4236

aile@velise.ee

SAAREMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Järjest rohkem on meedias ja maaelanike hulgas hakatud huvi tundma külaelu sündmuste ja arenguvõimaluste vastu. Õnnestunud projektid on julgustuseks ja eeskujuks teistele. Kasvab usaldus kohalike liidrite ja projektijuhtide vastu. Kaasfinantseerimistega kasvab usaldus ja paraneb koostöö omavalitsuse ja erasektoriga. Tekib juurde seltsinguid ja seltsi. Seltsid ja seltsingud eri piirkondadest on hakanud omavahel rohkem suhtlema ja üksteise üritustel osalema.

Üheksa pärimuslaagrit rahvatraditsiooni säilitamiseks

Leisi valla rahvamuusikahuvilised on projektid ellu kutsunud selleks, et muuta kohalik elu huvitavamaks, elamisväärsemaks ja et oleks võimalik mõttekaaslastega suhelda.

Aastal 2000 sai alguse rahvatraditsioone tutvustavad Leisi pärimuslaagrid, mis esialgu piirdusid jutuvestmise ja rahvapillide ning neil mängimise tutvustamisega.

2001. aastal hakati valmistama kuuekeelseid kandleid ning õpiti nendel mängimist, 2002. aasta pärimuslaagris meisterdati kannelde kõrval ka torupille. 2003. aastal lisandusid veel vile-, parmu- ja linnupillid.

2004. aastal sai vile- ja parmupillide kõrval võimalikuks hiiurootsi kannelde valmistamine.

Pärimuslaagrites on õpetajateks olnud vabariigi parimad:

kandleid ja hiiu-rootsi kandleid on valmistama õpetanud Roland Suits ja Indrek Roosi, vilepille Tarmo Kivisilla, parmupillid on valminud Priit Moppeli juhendamisel, kandlemängu on õpetanud Tuule Kann ja hiiurootsi kandle mängu Maarja Sarv. Oma maa rahvamuusikat on tutvustama soostunud Maisa Krokforst Soomest. Viltmist ja punumist on aidanud toimetada Kadri Roosi, samuti Kristina Grepp, kes on omakorda koos Vauri Priskega korraldanud ka laste tegevust. Vanu jutte on vestnud Piret Päär, kes on olnud laagri hing päris algusest peale. Lisaks pillide meisterdamisele ja mängimisele on laagrites tegeldud pillikottide ja mütside vms viitimisega, punutud on paelu.

2002. aastast alates on läbi viidud pereõhtuid, kus on samuti räägitud rahvajutte, mängitud pille, lauldud ja koos tantsitud.

Plaanime tulevikus väikesi muudatusi. Talvistes meisterdustundides oleme seni hakkama saanud oma jõududega – Irja ja Mart Aardam on suurepäraselt õpetanud nii pillide meisterdamist kui ka mängu. „Värksepääd“ sisustavad üritusi lähedal ja kaugel.

Pärimuslik ühistegevus (laulmine, jutustamine jne) on toetanud juba meie esivanemate toimetulekut maailmas, anname siis võimaluse ka tänapäeva noortele ning lastele õppida meedia ja internetiajastul tundma esivanemate pärandit ja vanematel meenutada oma noorusaegu.

Oleme programmi abiga saanud teha vajalikke ja huvitavaid asju!

Lilian Väster
MTÜ Leisi Värks liige
GSM 5344 5367
leisivarks@gmail.com

Kavandi Kandi Selts – heategevus ja isemajandamine käsikäes

Kavandi Kant on piirkond, mis koosneb üheksast ümberkaudsest külast. Asume Saaremaal Orissaare valla äärealal ja oleme ajalooliselt olnudki üks piirkond.

Meil on plaan käivitada oma seltsimaja. Maja oli ehitatud kunagi vallamajaks (piirkonnas elas enne sõda umbes tuhatkond inimest). Seejärel asus majas kool. Kooskäimise koht on see maja ka varem olnud, nüüd siis uue nimega – seltsimaja. Uuendame ka interneti- ja lugemistuba.

Käsitööd õpime töötubade käigus ja plaanime seltsimajas avada väikese kohaliku käsitöö müügipunkti.

Seltsimaja ruume on võimalik rentida (sellega oleme varem tegelnud) ja kui soovitakse, siis saame ka ürituste sisustamisega hakkama.

2003. aasta taotles selts kohaliku omaalgatuse programmist toetust kolmele projektile.

Sakla Külaarengu Seltsi haljastustööd

Projekti toimumise aeg: 2003. aasta aprill – 2003. aasta mai
Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 4000 krooni.

See oli esimene ulatuslik projekt, mis pani aktiivsele seltsielule aluse. Korrastustöödele tuli appi kogu külarahvas, sest tunnetati, et kasu saavad kõik.

Haljastustööde jätkuprojekti viisime läbi 2003.–2004. aastal. Valmis hoonete ümbruse asjatundlik haljastusprojekt.

Kohaliku omaalgatuse toel saadud projektide läbiviimise loomulik jätk oli 2003. aasta rahastustaotlus SAPARD-i külameetmest seltsimaja rekonstrueerimiseks. Praeguseks on rekonstrueerimise I etapp lõpetatud. Palliplats ja mudilaste mängunurk rajati kohalike ettevõtjate abiga.

Tagantjärele tarkus

Tegelikult sõltub kõik eesmärgist: kas tahame kasumit, teeme heategevust vms. Arvan, et meil on eesmärk seltsimaja majandamiseks veidi raha juurde teenida ja loomulikult on ainult hea, kui meid leiab võimalikult rohkem maksujõulisi kliente. Samas osa majandamisressursse tuleb kindlasti kohalikul omavalitsuselt.

Riina Aljas
Kavandi Kandi seltsi juhatus liige
GSM 521 0137
Kavandi2003@hotmail.com

TARTUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Programmi abil on ellu jõudnud paljud ettevõtmised, mis ilma toeta oleksid tegemata jäänud. Tekkinud on mitmed seltsingud, mis pärast paari projekti teostamist on end ka MTÜ-deks registreerinud. Kohalikud omavalitsused on hakanud nägema kolmandas sektoris rohkem partnerit, sest peale entusiasmi on neil võimalik välja panna ka rahalisi vahendeid.

Vorbuse küla – Tootsist mõisavalitsejaks

Asub Tartumaal Tähtvere vallas, Tartu linna külje all. Kui vastloodud Vorbuse Maanaiste Seltsingu „Mõnusad Moorid“ eestvedaja Terje 2001. aastal kohalikke ettevõtjaid iidsesse mõisaparki külaküike ehitama appi kutsus, ei pidanud neist keegi ei küla ega rahvast abi vääriliseks. Peamiseks keeldumise põhjuseks toodi aga kindel veendumus, et Vorbusel küll ükski asi kestma ei jää. Kui kiik aga naiste eestvedamisel ja agaramate poiste-meeste kaasabil ikkagi esimeseks külapäevaks püsti sai, oli kõigi asjaosaliste rõõm suur.

Pärast esimest külapäeva, mis oli pühendatud küla esmamainimise 420-ndale aastapäevale, oli olukord Vorbuse Küla Seltsi moodustamiseks ning Terje valimiseks külavanemaks küps. Ja nii on see tänase päevani.

Projekte küla arengu tarbeks on kirjutatud üle kümne, neist kohaliku omaalgatuse programmile kuus. Suurim ettevõtmine

kohaliku omaalgatuse programmi toel oli külakamber, kus oma üritusi pidada.

Külakamber valmis läbi mitme projekti, ikka nii, et kui ruum sai valmis, siis järgmisena lappisime katuse, hiljem paigaldasime vihmaveetorud ja veel hiljem tegime haljastuse. Projektid ei ole investeringuteks suure mahuga ja on üksteisega nii tihedalt seotud, et neid eraldi käsitleda ei saagi.

Kõige vahvam projekt oli „Tootsist mõisavalitsejaks“.

Projekti toimumise aeg: 2003. aasta.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 6270 krooni.

Taotleja: Vorbuse Küla Selts.

Projekti eesmärk oli käivitada Vorbuse külalastele arendusringid.

Projekti mõju: külakambris koos käies alustati klaasi-, siidi- ja portselanimaali ringidega, nüüdseks on küla noored abiks küläürituste korraldusmeeskonnas.

Vorbuse Küla Seltsi eestvedamisel on kaante vahele saanud küla ajalugu ja arengukava. Olemas on interneti kodulehekülg Sealsamas tegutseb kaks korda nädalas laste meistrituba, kus iga jõnglane on isiksus ja Navitrolla nagunii.

Tagantjärele tarkus

Kui kiige panime kõigi pessimistide manitsuste kiuste üles, siis haljasalaga läks nii, et kooskõlastasime, mis me kooskõlastasime – ikkagi oleme kolm korda kõike ümber teinud. Ikka istutanud ja üles kaevanud, istutanud ja üles kaevanud. Huvitav koostööpartner on olnud Eesti Raudtee, sest nende plaanid võivad muutuda päeva-pealt. Kuid pole halba ilma heata – kui ühel sügisõhtul teatavad tublid raudtee-ehitajad, et öösel kell kolm kallatakse meie põõsaste koha peale kruusahunnik, siis käivitub eriskummaline operatsioon. Külavanem kõnnib mõne ringi ümber oma põõsaste, üritab neid labidaga välja kaevates teisaldada, ei jõua labidatõega muidugi eriti kaugele, kui arvestada seda, et maa on ligumärg ja põõsad korrallikult juurdunud. Seejärel sekkuvad vahvad raudteetöömehed, lõövad prožektorid põlema, kopad ja muud võimsad mehhanismid aetakse liikvele ning meie suure hoole ja armastusega rajatud haljasala saab täies tükis teisaldatud Kivisäki õuele. Vähemalt ei hukkunud meie unistused mõõtmata killustikutonnide all! Nüüd on jälle kõik põõsad kenasti maha istutatud ja loodan siiralt, et kolm on kohtu seadus ja rohkem me neid ümber paigutama ei pea.

Terje Oden

Vorbuse külavanem

GSM 5340 8090

terjeoden@hotmail.ee

Valguta küla – üks uitmõte viis ülevallalise traditsioonini

Valguta küla asub Tartu maakonnas Rõngu vallas. Külas on 120 elanikku, küla seltsielu juhivad Valguta Maanaiste Selts. Seltsil on oma maja, mille noortetoa sisustamiseks ja ürituste läbiviimiseks oleme abi saanud just kohaliku omaalgatuse programmilt. Seltsimaja juurde on tekkinud ka küla näitering, klubi „Muksu”, kus tegeleme harrastusnäitlemisega. „Muksu” eestvedamisel alustasime ka kohalikele lastele nukuteatri tegemisega – koos valmistasime nukud ja praeguseks on klubil olemas ka oma teatritelk, et väliüritustel käia.

Kui tavapäraselt tuntakse maanaiste seltsi nn padjaklubidena, siis Valguta Maanaiste Seltsi eestvedamisel korraldatakse juba aastaid spordiüritusi, millest üks tähelepanuväärsemaid on Valguta paadiralli. Kes ütles, et kanuuga saab sõita ainult jõel? Keset Valguta küla, turbatiigi peal korraldatakse juba seitsmendat korda kanuurallit. Kohalikele elanikele on see suve tippüritus.

2005. aastal taotles Valguta Maanaiste Selts kohaliku omaalgatuse programmilt toetust kahe paadi ostmiseks.

Projekt: „Jullad Valguta Maanaiste Seltsile”

Projekti toimumise aeg: 2005. aasta.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 12 000 krooni.

Projekti käigus osteti kaks kergpaati ja päästevestid.

Projekti eesmärk: arendada edasi rahva seas populaarse vaba aja veetmise teenust.

Projekti mõju: lisaks ühele suurele üritusele on Valguta külalistel ja muidu aega veetvatel seltskondadel võimalus lihtsalt paadiga sõitmas käia.

VILJANDIMAA

Arvamus maakondlikest aruannetest

Programm on täitnud oma eesmärgi kodanikualgatuse suurenmise osas. Inimestel on harukordne võime väikeste abivahenditega suuri tegusid teha ja külade arengule kaasa aidata.

Sudiste küla – eluväärtus põlvest põlve

Sudiste küla on Lätiga piirneva Karksi valla 145 elanikuga ääreküla, kus pole oma kauplust, haridus- ega kultuuriasutust, ettevõtluse puudumisel napib kohapeal ka töökohti. Puudub ka regulaarne bussühendus. Elanikud kasutavad koolilaste bussi, mis koolivaheaegadel sõidab kaks korda nädalas. On kohalik postiside ja kümme aastat külaelul arendanud Sudiste Maanaiste Selts.

Kohaliku omaalgatuse programmist toetatud projektid aitasid korraldada mitmeid ühisüritusi, külapäevi, muretseda folkloorirühmale rahvariided, rajada internetiühenduse ja kolme arvutiga teabetoa, remontida saali ning kaks tuba külarahva kooskäimiseks. Selts tekitas külasse valla finantseerimisel täiendavalt töökoha, nimelt küla teabetoa perenaise ametikoha.

Sudiste Maanaiste Seltsi 2005. ja 2006. aasta seltsitegevuse põhisuundadeks on küla heakord ja laste tegevus.

Projektid: Elamisväärtus küla ja Maalaste suvevaheaeg

2005. aasta kohaliku omaalgatuse programmi II voorus rahas-

tatud projektist „Elamisväärne küla“ (toetus 10 000 krooni) osteti muusikakeskus (5000 krooni), laiendati küla spordiplatsi ja tehti heakorratöid küla keskasulas. Muusikakeskust kasutavad noored usinalt oma kokkusaamistel.

2006. a. I voorus toetati 8000 krooniga projekti „Maalaste suvevaheaeg“.

Projekti tegevustes kaasati lapsed heakorratöödele, toimus õppepuhkereis Vembu-Tembu Maale. Augustikuus viidi läbi laste spordipäev.

Laste vaba aja sisustamiseks on Sudiste Maanaiste Selts projektitoetust saanud käesoleval aastal veel Keskkonnainvesteeringute Keskuselt – matkad kodukoha looduse tundmaõppimiseks ja vanapaberi kogumise kampaania läbiviimiseks. Kultuuriministeeriumi programm „Lõunaeeesti keel ja kultuur“ toetas seltsi projekti „Mis nänn kõnel“, kus on omakultuuri säilitamiseks ja propageerimiseks kavandatud mitmeid tegevusi lastele.

Tagantjärele tarkus

Esimesed külaliikumist toetavad projektid olid suure õpetliku tähtsusega. Nende koostamine ja läbiviimine arendas projektide kirjutamise ning juhtimise oskust, lisas enesekindlust ja usku ühistegevusse.

Aastail 2001–2004 on kohaliku omaalgatuse programmist saadud toetust kuue projekti tarbeks, kokku 37 700 krooni ulatuses. Üldse on Sudiste Maanaiste selts arendustegevuseks kirjutanud nendel aastatel kokku 28 projekti.

Kohaliku omaalgatuse programmi projektidele on lisandunud toetused Kultuurkapitalilt, Hasartmängumaksu Nõukogult, Viljandi maavalitsuselt, KIK-lt, Viljandimaa Kogukonna Fondilt, Sotsiaalministeeriumilt, Balti-Ameerika Partnerlusprogrammilt, EL ACCESS-i programmilt.

Seltsi külaarenduslike projektide ja ühistegevusega soovime säilitada esivanemate talutraditsioonid, puhta looduse ning elamisväärse keskkonna. Väga olulisel kohal on laste ja noorte kaasamine küla ühistegevusse ja projektide läbiviimisse. See, mida meie oleme suutnud säilitada, on edasi antud järgnevale põlvkonnale.

Helve Joon

Sudiste Maanaiste Seltsi liige
GSM 5342 8070

MTÜ Supsi ja Seruküla külaselts – algaja unistused

Supsi ja Seruküla asuvad Kõpu valla edelaosas. Talud asuvad hajali ja kahes külas kokku on inimesi 190, mis on ligi veerand Kõpu valla elanikest. Tööjõus inimestest kolmandiku jagu käib tööl vallast väljaspool. Pärast kolhoosiaja lagunemist on külaelu soikunud ja inimesed ametis rohkem oma äraelamise murede lahendamiseks.

Esimesed arglikud sammud külaelu elavdada ja arengusuundi koostada tehti 2004. aasta 19. oktoobril, mil Kõpu metskonna saali kogunes paarkümmend elanikku, et arutleda külaelu oleviku ja tuleviku üle. Soovisime, et ka meie külades oleksid tänapäeval nii olulised asjad nagu internetiühendus, tolmuvaba tee, prügikastid, heakorratud küla jm. Kõlama jäi mõte muuta kokkusaamised korrapäraseks ja üritada ka ise midagi külaelu tänapäevastamisel, elutingimuste parandamisel, inimeste koolitamisel ning meie ajaloo esiletoomisel ja äramärgimisel ära teha.

Esimese suurema tööna alustasime projekti „Supsi vana mõisakool“ koostamist.

Projekt: Supsi vana mõisakool

Projekti toimumisaeg: 2005.

Kohaliku omaalgatuse toetus 12 000 krooni.

Projekti eesmärk oli korrastada ja tähistada kunagine koolimaja asupaik ja alustada kooli ajaloo uurimist. Maikuu sai projekt heakskiidu ja töö läks lahti.

Projekti käigus tekkis endise prügi ja kive täis tallermaa asemele kena plats. Platsile vedasime mulda ning külvasime uue muru, rajasime lõkkeaseme ja istumiskohta.

1. juulil 2005. aastal toimus külarahva suvepidu. Korraldajatele üllatuseks oli osavõtt peost väga aktiivne. Eriti rõõmustas suur mudilaste hulk.

Tulevikuplaanid

Juba mõlguvad mõttes ka uued tegemised, mis on seotud Supsi ja Seruküla külade heakorrastamisega. Tahame korda teha külarahva ujumikohas, Kõpu jõe ääres aktiivses kasutuses oleva platsi, samuti korrastada tuletõrje kinnikasvanud veevõtukohta, tiigi Serukülas. Töökäsi ootab mõisaaegne vana tammeallee ja selle viis aastat tagasi rajatud pikendus. Laiakivi heinamaast saaks kujundada mõnusa külapeoplatsi. Tundub ka, et vähemasti jaani- ja jõulupeod ootavad traditsiooniks muutmist.

Merle Helve

MTÜ Supsi-Seruküla juhatuse esimees
GSM 5559 4181

VÕRUMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Programm töötab hästi ja on õnnestunud, selle tulemusena on aktiveerunud külaelu ja algatatud on mitmeid huvitavaid tegevusi. Välja on kujunenud ka rida maakondlikke üritusi nagu Rõuge veepidu ja paadiralli, Sänna laat, külapäevad jne, mille jaoks küsitakse toetust nii kohaliku omaalgatuse programmist kui ka teistest programmidest.

Kohaliku omaalgatuse programm on hea programm just algajatele, et saada praktilist projektide koostamise, aruandluse ja juhtimise kogemust ning valmistada taotlejat ette edukaks osalemiseks suuremates programmides. Igal aastal on lisandunud uusi taotlejaid, mis alustavad seltsingutena ja seejärel registreerivad end mittetulundusühinguna.

Lisaks on antud programm ainus allikas, kust on ürituste korraldamiseks ning külaelu aktiveerimisel ülimalt vajalike arenguvade koostamiseks võimalik väiksemahulist toetust küsida.

Rõuge Noorteklubi filmistuudio

Võrumaa südames, Rõuge alevikus (467 elanikku) tuli külanoorlaste mõtte – mis oleks, kui teeks ise oma elu huvitavamaks. Koos käidi kohalikus külakeskuses, kohaliku omaalgatuse programmile kirjutati taotlus video- ja multifilmide tegemise aparatuuri ostmiseks.

Projekt: Rõuge Multifilmistuudio

Projekti läbiviija: Noorsooühing Rõuge Noorteklubi.
Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 9455 krooni.

Projekti eesmärk oli mitmekesistada noorte huvitegevust ning võtta huvitegevuse pakkumisel kasutusele tänapäevaseid tehnilisi vahendeid. Omalaadse võimaluse tehnika ja kunsti ühendamiseks pakub multi- ja videofilmide loomine.

Projekti teostamise tulemusena alustas tööd Rõuge MultiFilmiStuudio, kus erialaseid teadmisi saavad kunstist ja tehnikast huvitatud noored.

Tänu konkurssidel osalemisele saavad noored oma töid eksponeerida. Ja mis kõige olulisem – noorte vaba aeg on sisustatud ja koordineeritud ning seetõttu suureneb noorte eneseteostusvõimalus. Aktiivsed noored kujundavad kogu maakonna mainet.

Alates 2002. aastast oleme videostuudioga pidevat tööd teinud. 2005. aastaks on pidevalt käigus olnud järgmised jätkuprojektid:

- Koolivaheajaprojektid „Leia end filmis”, 2004. ja 2005. aasta koolivaheajal toimunud intensiivne videostuudio töö, mis lõpeb iga kord fimifestivaliga.
- Uimastiennetusprojekt „Sõltumatu noor”, igal aastal on ürituse üks osa esitada võistkondade uimastivastased reklaamklipid video kujul.
- Rahvusvahelise koolidevahelise koostööprojekti Comenius-1 „Stories of War” programmi baasil koostatakse videointervjuusid sõda mäletavate inimestega, subtiitrite ja tõlkega videolõigud pannakse üles aadressile www.itismt.it. Projekti viiakse läbi 2002.–2006. aastani.
- Videoringide töö. Kord nädalas toimuvad videoringid Rõuges, Viitinas ja Nursis. Igal reedel on igas nimetatud külas kaks tundi videoringi, mida juhendab Karel Saarna.

Lisaks koordineeritud projektidele on videoringide töös osalenud noored korraldanud ja osa võtnud Reformierakonna videokonkursist, üle-eestilisest naljakamate videode konkursist, filmitud on autorallid ja koostatud lühireportaaze. Noorte tehtud filmid on üks lahutamatu osa Rõuge Noorteklubi esitlustel.

Tagantjärele tarkus

Oluline õnnestumine on see, et videoringi tegevusest on pidevalt huvitatud arvukalt noori. Hea tulemus on see, et see pakub huvi just poistele, kellele on peale spordi raske huvipakkuvat tegevust leida.

Tiit Toots

Rõuge noorteklubi juhatuse esimees
tel: 785 9384
noorteklubi@hotmail.ee

Luhamaa küla – väikesed veed teevad suure jõe

Luhamaa asub Misso vallas Võrumaa kaguservas ning kuulub Lisesesiva osana Setumaa alla, sest tal puudub ühine piir teiste Setumaa valdadega. Siin ristub Tallinna–Luhamaa maantee Eestit läbiva Pihkva–Riia maantee. Luhamaa piirkond hõlmab 14 küla, kus kohapeal elab praegu umbes 120 inimest.

90-ndate aastate alguses ehitasid ettevõtlikud lapsevanemad kooli parki suure kiige, mis kujunes laste lemmikkohaks. Aasta hiljem ehitas külarahvas kooli pargi kõrvale tantsupõranda ning ajutise kõlakoja. Mõni aasta hiljem ehitati ajutise kõlakoja asemele korralik puidust kõlakoda. Kõiki töid tehti ühiselt, vajalikud materjalid saadi külarahva annetustest. Ka vald toetas ühiseid ettevõtmisi võimaluse piirides.

Küla kooskäimise traditsioon katkes 2000. aastal kohaliku kooli sulgemisega.

2005. aasta jaanuaris, kui Luhamaa rahvas pidas ühist jõulupidu, otsustati taas aktiivsemalt tegutsema hakata ning moodustada oma organisatsioon.

Kohaliku omaalgatuse programmile koostati projekt Luhamaa külaelu elavdamiseks, millele saadi ka rahastus. Projekti raames korraldati Luhamaale traditsioonilise suvistepüha tähistamine, tutvuti teiste seltside tööga ning hakati koostama Luhamaa piirkonna küladele arengukava.

Kuigi Luhamaa koolihoone on müüdnud eraomanikule, sai külarahvas ürituste korraldamiseks siiani kasutada kooli parki. 2005. aasta kevadel korraldati pargi koristamiseks talgud. Lisaks olemasolevatele pinkidele valmistati juurde veel 20 uut pinki. Ka

vana kiik oli oma aja ära elanud ning selle asemele valmistati uus. Kohalikele vabadussõjakangelastele avati võidupäeval pidulikult mälestuskivi. Üheskoos peeti ka jaanipidu.

Tagantjärele tarkus

Peame plaane uue külaplatsi rajamiseks, sest praegu paiknevad kõlakoda, tantsupõrand ja kiik eramaal. Tulevikus tahame saada seltsile ka oma ruumid. Tahame jätkata traditsiooniliste pühade tähistamist.

Kohalikud elanikud on tõsiselt mures oma kodukoha heaolu pärast – muretsetakse prügimajanduse korraldamatuse, putkede vohamise ja maade võsastumise pärast. Normaalset elu häirib mõne külatee väga halb seisukord, mitmes talus puhta joogivee puudumine ja elektriringe kõikumine. Iga päevaga suureneb vajadus korraliku internetiühenduse järele.

Sirje Kera

Luhamaa Külaseltsi liige
GSM 502 7096
sirjekera@hotmail.ee

VALGAMAA

Arvamusi maakondlikest aruannetest

Tänu programmile tegutsevad seltsingud ja MTÜ-d aktiivselt. Pidevalt luuakse juurde uusi seltsinguid ja MTÜ-sid, et tugevdada koostööd ja arendada oma kogukonda.

Vana-Otepää küla on saanud hoo sisse

Vana-Otepää küla asub Valgemaal, Otepää linna lähistel. Siin asub endine Vana-Otepää mõisa keskus, mida peetakse selles piirkonnas vanimaks. Külas on aktiivselt tegutsenud ka kool, kus küll õppetöö aastakümneid tagasi lõpetati, aga mis omamoodi küla haridussümbolina toimib praeguseni. Kümme aastat tagasi viisimegi endises kihelkonna koolimajas läbi esimese kodukoha- ja koolipäeva. Tookordne õnnestunud üritus oli kindlasti ka üheks olulisemaks asjaoluks, miks meie küla, vaatamata vahepealsele suurele vaikusele, otsustas sellel aastal ikkagi uuesti kokku tulla. Ja seda mitte ainult üheks ürituseks, vaid juba ka küla edasist üldist arengut silmas pidades.

Nii löime 18. aprillil 2005 Vana-Otepää külaseltsi ja panime paika oma edasised tegevussuunad. Seda suurelt jaolt tänu just meie oma küla aktiivsetele inimestele, kes ei lepi sellega, et oleme lihtsalt üks Otepää külje all asuv 170 elanikuga küla, vaid kes tahavad siin aktiivse ühistegevuse taastada ja sellega ka oma kodukoha mainet oluliselt paremaks muuta.

Oma esimese projekti kohaliku omaalgatuse programmi kaasabil

otsustasime ellu viia koostöös naaberkülade, Pilkuse, Kastolatsi ja Otepää küladega. Taotlejaks sai MTÜ Pilkuse Külaselts, kellel juba pikaajased ühistegevuse kogemused ja tubli eestvedaja külavanem Merike Tootsi näol.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 13 500 krooni.

Projekti raames korraldasime 22. juunil 2005. aastal endise koolimaja õuel järjekordse Vana-Otepää kodukoha- ja koolipäeva.

Tagantjärele tarkus

Rõõm on tõdeda, et sellised üritused liidavad külainimesi ja püsib tahtmine ka edaspidi midagi sarnast korraldada. Kodukohapäeva tahamegi muuta traditsiooniliseks nelja küla ühisürituseks, nii et see toimuks iga kord eri külas. See paneb hea aluse koostööle naaberküladega ja lisab üritusele iga kord uudsust ja atraktiivsust.

Mõtted liiguvad aga juba uute projektide poole. Kuna Vana-Otepää küla asub Otepää looduspargi territooriumil ja et siin on imekaunis loodus oma maaliliste järvede ja mägedega, siis ongi koostöös looduspargiga kavas üle vaadata meie küla looduslikud vaatamisväärsused ja paika panna edasine kava loodusradade ja puhkekohtade väljaahitamiseks.

Evi Vipp

Vana-Otepää külaseltsi juhatuse liige
GSM 5669 9158

Palupera küla P-rühm

Palupera küla asub Valgamaal, Palupera vallas. Külas elab 168 elanikku. Palupera küla tugevuseks on kaunis loodus ja toimekas kogukond.

Küla eestvedaja rollis on mittetulundusühing P-rühm, kes oma aktiivse ellusuhtumisega on korraldanud kohapealseid spordivõistlusi, viinud läbi külaüritusi ning on välja töötanud kohaliku külaturismi teenuse.

Abi ja toetust toimetamiseks on taotletud kohalikul omavalitsusel ja kohaliku omaalgatuse programmilt. P-rühma eestvedamisel korraldati 2005. aastal ülevallaline koolitus-ja ühistegevuse propageerimise suurprojekt.

Projekt Palupera valla külaliidrite koolitus ja ühisürituste korraldamine

Projekti toimumisaeg: veebruar – juuli 2005. aasta.

Kohaliku omaalgatuse programmi toetus 16 200 krooni.

Projekt tegevused viidi läbi valla eri piirkondades: koolitus Hellenurmes, talimängud Nõunis ja jaanituli Paluperas.

Külaliidrite koolitus

Koolitusel osales 20 inimest valla kõigist küladest. Külaliidrid omandasid oskusi, kuidas oma tugevusi küla eestvedamisel paremini ära kasutada. Kuidas motiveerida külainimesi kaasa tulema, mida peaks ette võtma esmapilgul täiesti lahendamata näivate probleemidega?

Palupera valla talimängud

Toimus meeolukas ühisüritus, kus innustati külade võistkondi osa võtma nii traditsioonilistest kui ka uutest talispordialadest. P-rühm propageeris jäähokit.

Ürituse tunnustamise poole võtsid enese kanda ettevõtjad, loomulikult toimus külasimman ja külarahva jaoks oli käima pandud bussiring.

Palupera külade jaaniõhtu

Seni on Palupera valla iga küla eraldi jaaniõhtul koos istunud, sedakorda korraldati ülevalla jaaniõhtu. Edaspidi tahetakse koos toimetada ja igal aastal eri külas ühist jaaniõhtut läbi viima hakata.

Projekt aitas kaasa valla kui terviku arengule: koostöö ja side valla eri piirkondade vahel tugevnes ja ühtlasi pandi alus ülevallaliste ühisürituste traditsioonile.

Ühine enesearengu-alane koolitus lõi eelduse edaspidiseks koostööks ja loodame, et ühiselt organiseeritud üritused panevad aluse traditsiooniliste rahva poolt oodatud ja kohalikul potentsiaalil põhinevate ettevõtmiste läbiviimiseks Palupera vallas.

Tagantjärele tarkus

Oluline on pärast üritust analüüsida, mis läks hästi, mida peaks silmas pidama. Mitme tegevusega projekti läbiviimisel oli väga tähtis meeskonnatöö.

Samuti tugevnes koostöö ja partnerlus avaliku, era- ja kolmanda sektori vahel. Pealtnäha lihtsalt ühine ettevõtmine mängib tegelikult suurt rolli kohaliku elu arendamisel.

Kalev Lõhmus

MTÜ P-rühm aktiivne liige

GSM 513 9071

palubuss@hotmail.ee

Kasutatud materjalid

1. „Kohaliku omaalgatuse programmi programmdokument”, kinnitatud regionaalministri 07.03.2006 käskkirjaga nr 25.
2. „Kohaliku omaalgatuse programmile eraldatud vahenditest finantseerimise taotlemise ja menetlemise kord”, kinnitatud EAS juhatuse otsusega nr 539 30.märtsil 2006

Kohaliku omaalgatuse programmist loe lähemalt aadressil www.eas.ee.

Kontaktid

SISEMINISTEERIUMI REGIONAALARENGU OSAKONNA
REGIONAALPOLIITIKA BÜROO
Pikk 61, 15065 Tallinn, telefon 612 5118

EAS
Liivalaia 13/15, Tallinn. Tel.627 9794
www.eas.ee

Maakondlikud arenduskeskused

HARJU ETTEVÕTLUS-JA
ARENDUSKESKUS
Mustamäe tee 4, 10621 Tallinn
Tel: 656 6641, 656 6522
Faks: 656 6641
E-mail: hedc@hedc.ee
Kodulehekülg: www.hedc.ee/

JÕGEVAMAA ARENDUS- JA
ETTEVÕTLUSKESKUS
Aia 2, 48306 Jõgeva
Tel: 776 8060
Faks: 776 8061
E-mail: jogeva.evk@neti.ee
Kodulehekülg: www.jogevaevk.ee

IDA-VIRU ETTEVÕTLUSKESKUS
Pargi 27, 41 537 Jõhvi
Tel: 339 5610
Faks: 339 5601
E-mail: info@ivek.ee
Kodulehekülg: <http://www.ivek.ee/>

JÄRVAMAA ARENDUSKESKUS
Rüütli 25, 72713 Paide
Tel: 385 2365
Faks: 385 2365
E-mail: arenduskeskus@jarvamv.ee
Kodulehekülg: www.jarva.ee/jak

LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS
Lihula mnt 3, 90507 Haapsalu
Tel: 473 5538
Faks: 473 5538
E-mail: info@lak.ee
Kodulehekülg: www.lak.ee

PÕLVAMAA ARENDUSKESKUS
Kesk 20, 63308 Põlva
Tel: 799 8936
Faks: 799 8938
E-mail: pak@polvamaa.ee
Kodulehekülg: <http://pak.polvamaa.ee>

RAPLAMAA ARENDUS- JA
ETTEVÕTLUSKESKUS
Tallinna mnt 14, 79513 Rapla
Tel: 489 4121
Faks: 489 4122
E-mail: raek@raek.ee
Kodulehekülg: www.raek.ee/

SIHTASUTUS TUURU
Vabrikuväljak 1, 92411 Kärkla
Tel: 462 2802
Faks: 463 2100
E-mail: info@tuuru.edu.ee
Kodulehekülg: www.tuuru.edu.ee/

VALGAMAA
ARENGUAGENTUUR
Kesk 11, 68203 Valga
Tel: 767 9800;
Faks: 767 9801
E-mail: valgamaa@arenguagentuur.ee
Kodulehekülg:
www.arenguagentuur.ee

VÕRUMAA ARENGUAGENTUUR
Jüri 12, 65605 Võru
Tel: 786 8367
Faks: 786 8367
E-mail: vek@mv.werro.ee
Kodulehekülg: <http://www.vaa.ee/go.php>

LÄÄNE-VIRU ARENDUSKESKUS
Kreutzwaldi 5a, 44314 Rakvere
Tel: 325 8028, 325 8026
Faks: 325 8029
E-mail: arenduskeskus@l-virumv.ee
Kodulehekülg:
www.arenduskeskus.ee

PÄRNUMAA ETTEVÕTLUS- JA
ARENDUSKESKUS
Akadeemia 2, 80010 Pärnu
Tel: 445 5555
Faks: 445 5554
E-mail: keskus@parnumaa.ee
Kodulehekülg:
<http://keskus.parnumaa.ee>

SAAREMAA ETTEVÕTLUSE
EDENDAMISE SIHTASUTUS
Lossi 1, 93816 Kuressaare
Tel: 452 0570
Faks: 452 0571
E-mail: info@sees.ee
Kodulehekülg: www.sees.ee

TARTU ÄRINÕUANDLA
Riia 15b, 51010 Tartu
Tel: 742 8402
Faks: 742 8491
E-mail: bas@tartu.bas.ee
Kodulehekülg:
www.tartu.ee/arinouandla/

VILJANDIMAA
ARENDUSKESKUS
Vabaduse plats 6, 71020 Viljandi
Tel: 433 0593
Faks: 433 0592
E-mail: save@viljandimaa.ee
Kodulehekülg:
www.viljandimaa.ee/arenduskeskus

Maavalitsused

HARJU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Maret Välja, tel 611 8773, maret.valja@mv.harju.ee

HIIU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Kaja Sõrmus, tel 463 1130, kaja@hiiumaa.ee

IDA-VIRU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Tiit Toos, tel 332 1263, tiit.toos@ivmv.ee

JÕGEVA MAAVALITSUS

Kontaktisik: Tiina Loorand, tiina.loorand@jogevamv.ee

JÄRVA MAAVALITSUS

Kontaktisik: Aino Kreitsmann, tel 385 9608, aino@jarvamv.ee

LÄÄNE MAAVALITSUS

Kontaktisik: Mati Kallemets, tel 472 5618, mati.kallemets@lmv.ee

LÄÄNE-VIRU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Mati Jõgi, tel. 325 8010, mati.jogi@l-virumv.ee

PÕLVA MAAVALITSUS

Kontaktisik: Liia Konks, tel 799 8911, liia.konks@polvamaa.ee

PÄRNU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Liina Saar tel. 447 9726, liina.saar@mv.parnu.ee

RAPLA MAAVALITSUS

Kontaktisik: Villem Uustalu, tel 484 1148, villem@raplamv.ee

SAARE MAAVALITSUS

Kontaktisik: Leo Filippov, tel 452 0512, leo@saare.ee

TARTU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Heili Uuk, tel 730 5237, heili@tartumaa.ee

VALGA MAAVALITSUS

Kontaktisik: Marika Muru, tel 766 6137, marika.muru@valgamv.ee

VILJANDI MAAVALITSUS

Kontaktisik: Ene Vinni, tel 433 0423, ene.vinni@viljandimaa.ee

VÕRU MAAVALITSUS

Kontaktisik: Kerli Kanger, tel 786 8322, kerli@mv.werro.ee

Liikumine Kodukant

MTÜ Ühendus Kodukant Harjumaa

Kontaktisik: Evelyn Paalberg, tel 646 6636, GSM 553 1155, evelynpaalberg@gmail.com

MTÜ Hiiumaa Kodukant

Kontaktisik: Lii Kohari, GSM 5656 3166, kodukant@hiiumaa.ee

MTÜ Ida-Virumaa Külade Esindus

Kontaktisik: Krista Pedak, tel: 339 5608, GSM 508 7472, krista.pedak@ivek.ee

MTÜ Jõgevamaa Kodukandi Ühendus

Kontaktisik: Pille Tutt, GSM 521 1967, pilltutt@hotmail.com

MTÜ Järvamaa Kodukant

Kontaktisik: Kaidi Ehamäe, GSM 5568 4613, kaidi.ehamae@mail.ee

MTÜ Läänemaa Kodukant

Kontaktisik: Larissa Mandel, GSM 5397 7603, lihularahvaulikool@hotmail.com

MTÜ Virumaa Lootus (Lääne-Virumaa külade ühendus)

Kontaktisik: Mare Sikkut, tel 324 0166, maresi@hotmail.com

MTÜ Põlvamaa Liikumine Kodukant

kontaktisik: Raili Kallavus, tel 799 8936, GSM 504 5489, raili@polvamaa.ee

MTÜ Pärnumaa Kodukant

Kontaktisik: Krista Habakukk, tel: 447 6003, GSM 5661 6258, kodukant@parnumaa.ee

MTÜ Rapla Maakonna Külade Liit

Kontaktisik: Anne Kalf, GSM 5646 5874, anne.kalf@mail.ee

MTÜ Saaremaa Kodukant

Kontaktisik: Elvi Viira, GSM 504 1095, saaremaa@kodukant.ee

MTÜ Kodukant Tartumaa

Kontaktisik: Lea Saul, tel: 747 0413, GSM 5343 4061, leasaul@hotmail.com

MTÜ Valgamaa Kodukant

Kontaktisik: Aili Keldo, tel 764 3464, GSM 5340 4643, valgamaa.kodukant@mail.ee

MTÜ Ühendus Kodukant Viljandimaa

Kontaktisik: Ilona Tiigi, tel: 433 3769, kodukant@viljandimaa.ee, ilonax@hotmail.com

MTÜ Kodukant Võrumaa

Kontaktisik: Marika Parv, tel 786 8332, GSM 5349 9454, marika@vaip.werro.ee

Trükis on valminud Siseministeeriumi
ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse
ning Liikumise Kodukant koostöös.

Edulugude tekstid: Aime Vilu

Projektijuht: Külli Paavel